

15 MART 1923 — ATATÜRK ADANA'DA

İLK ADANA GEZİSİ — Gazi Mustafa Kemal 15 Mart 1923 günü Adana Lisesinden ayrılırken.
(Yusuf Ayhan'ın arşivinden alınmıştır)

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Orhon M. Arıburnu — Erhan Tıgıt — Tunçer Onal — Yusuf Ayhan — Demir Özgen — Rauf Aybey — Celâl Arabacıoğlu — Mümtaz Armay — Ayhan Hünelp — Yüksel Yazıcı — Rezan Şenocak — Kemal Özbayrı — Şahin Candır — İtir Gürdemirel — Özcan Kandemir — Şükrü Enis Begü — Hasan Kavruk — Ömer Nida — İbrahim Akdoğan — Flkret Akarcalı — N. Doğan Doğancıoğlu — Ali Özcan — Makbule Necdet — Esat Polat — Ali Teoman — Ş. Azmi Öçalır — Mehmet A. Tuncay — Lâle Han — E. Uger — Ömer Selâhattin Demirel — İ. Semahaddin Cem — Nadir Şener — Adanah Aşık Veli.

Sayı : 18
MART 1969
125 Krş.

YA INSAN OLSAYMIŞ !

Uçarken karnı acıkmuş
Gelmış caddeye konmuş
Aranmış
Taranmış
Bir arpa tanesi bulmuş

Su gördüğüm
Kuşcağz
YA INSAN OLSAYMIŞ !

Orhon M. ARIBURNU

★

G Ü L

Baktı gözü gül
Usul usul yayıldı kirpiklerime kokusu
Mutluluk işledi gözbebeklerime
Dal dal
Tuttu eli gül
Ölmezliğin o umut serpen meyvasıydı
Yüreğime sunduğu
Sıcacık bir sevgiydi
Çiçek çiçek
Öptü dudağı gül...

Erhan TIGLİ

★

GÖZLERİNDE UNUTULDUM

Aklıma gelmiyor değilsin hani,
Rüzgârların dost olduğu gecelerimde.
Umutsuzluğu yitirdiğim garipsi duygularla
Mısralar diziliyor gözlerimde,
Senin için yazdıklarım.

Ne olur,
Bakma gözlerime öyle ağlamaklı..
Ben çökmüşüm bir kez
Sevgiden, mutluluktan yana
Bir damla yaş gibiyim gözlerinde
unutulmuş.

Unut yine,
Hatırlama...

Tunçer ÖNAL

★

OLUMSUZLUKTAN ÖTE

Eller yollarda ben kağı arabaları
Güçlü atlar koşulmuş saatlere
Tutki dönemecin birinde seni görmek
Sana koşmak dolu ellerle

Sonra zenci şarkılarını asmak duvarlara
Karşı kapıları birbirine aşık etmek
Bir kağı gıcirtısına yakmak o türküyü
Bir kağı gıcirtısından umut beklemek.

Demir ÖZGEN

Mustafa Kemal Paşa Adana'da

Yusuf AYHAN

Türk mucizesinin milli sırrı Mustafa Kemal, 46 yıl önce, 15 Mart 1923 günü, zafer sonrası ilk gezisini Adana'ya yapmıştı. Adanalılar, o gün, Mustafa Kemal'e gönül dünyalarının emsalsiz aydınlıklarını sundu.

Adanalıların müşterek ruhunu milli veydin okyanusları kaplamıştı. O'nun Türk Ocağında dudaklarından dökülen sözler, milli bir âyet gibi, Adana'nın Milli Mücadele tarihindeki müstesna yerini aydınlatıyordu :

"— Bende bu vakayii ilk hiss-i te-
sebbüsü bu memlekette, bu güzel Ada-
na'da vücud bulmuştur."

O gündenberi Adana, vatanların ta-
rihinde hiç bir şehre nasib olmayan
bu büyük bahtın tâcını taşır.

İmtiyazsız, sınıfsız, eşit haklara sa-
hip bir millet özlemini milli bir ülkü ha-
linde yıllar yılı içinde duyan ve yaşatan
Mustafa Kemal, Adana çiftçileriyle gö-
rüşürken de şöyle diyordu :

"— Türkiye'nin efendisi köylüdür!"
Mustafa Kemal'in bu sözlerinde mâ-
nalar dalgalanıyordu. Köylünün Tür-
kiye'nin efendisi olduğunu söylerken
yeni bir görüşün temelini atıyor, bu
üç kelimelik cümle ile tagallübü yerle
bir ediyordu.

O:

KISACA

Her sayısına yeni ve değişik imzala-
rın katılması "Güney Ailesi" genişle-
mekte ve Güney daha olgun, daha kalite-
li bir düzeye çıkmaktadır. Biz, bu mut-
lu gelişmenin sorumluluk yükünü hep
omuzlarımızda hissedeceğiz.

Güney, adını taşıdığı yurdumuzun
cennet bölgesinin ılık havasını her fır-
satta sizlere duyuracak. 5 Ocak'tan son-
ra işte 15 Mart ve ATATÜRK Adana'da.

Millî duygularımız anlamını yitiri-
yor gibi. Böyle bir ortamda Atatürk'ü
dilemizden düşürmeyeceğiz ve O'nun
güney'deki kahramanlarından özellikle
duymadıklarımızı sizlere ileticeğiz.

Mübarek Kurban Bayramınızı kutlar,
esenlikler dileriz.

Atif ÖZBİLEN

"— Türkiye'nin efendisi köylüdür!"

Derken hiç bir memnuniyetsizlik ol-
mamıştı. Aksine, Mustafa Kemal'in dü-
şünce âleminde tasarladığı gibi, çılgın-
ca alkışlar kopmuştu.

15 Mart 1923...

Mustafa Kemal sevinçli.

Adanalı sevinçli.

Köylü sonsuz bir sevinç denizinde, â-
deta tugyan yesilmişti. Bu coşkun
tugyan milli veydin okyanusları gibi
Adanalıların müşterek ruhunu kapla-
mıştı.

*

Mustafa Kemal'in sözlerinde bir
millî sır vardı. 15 Mart 1923 günü, mu-
hayyilesinden doğan soruları huzmeler
halinde serpiştiriyor, Milli Mücadele-
ci Adanalıların bu sorular karşısında ne
düşündüğünü öğrenmeğe çalışıyordu.

O gün, mâna Mustafa Kemali anla-
mak, sözlerinde ve sorularındaki sırrı
çözmek çok zordu. Mustafa Kemal ken-
di düşünce âleminde tekevvin eden bir
soruyu şöyle ortaya atmıştı :

"— Eski idare mi daha iyi, şimdiki i-
dare mi?"

Bu öylesine bir soru idi ki, berabe-
rinde bulunan arkadaşları bile Adana-
lıların vereceği cevap karşısında dik-
kat kesilmişti. Mustafa Kemal bu soru
ile Padişahlık idaresiyle Büyük

15 MART HÂTİRASI : — 15 Mart 1923
günü Mustafa Kemal'in Adana gezisi sırasında
çekilmiş özel bir fotoğrafı.

(Yusuf Ayhan'dan alınmıştır).

Millet Meclisi Hükümeti idaresi ara-
sındaki farkın etkisini Adanalılardan
öğrenmek istiyor, bilhassa bir reaksi-
yonun baş kaldırıp kaldırmayacağını
merak ediyordu. Eğer bir reaksiyon u-
yanmazsa, Ankara'ya dönüşte, Cumhu-
riyeti rahatça ilân edebilecekti. Musta-
fa Kemal'in iç âlemindeki bu "Cum-
huriyet" düşüncesinden Lâtife
Hanım'ın da henüz haberi yoktu.

Türk mucizesinin milli sırrı Mustafa
Kemal :

"— Eski idare mi daha iyi, şimdiki
idare mi?"

Demişti.

Kadıköylü Ramazan Ağa birden atıl-
mış, gür bir sesle, Mustafa Kemal'in

ADANA HEMŞERİSİ : — 5 Ocak 1925 günü mülki ve askerî erkânın da katıldığı tö-
rende, Adana Belediye Başkanı Merhum Ali Münif Yeğena, Mustafa Kemal'in Adana
hemşeriliğini açıklayan Şehir Meclisi'nin kararını ve mazbatasını okurken. (Yusuf Ay-
han'dan alınmıştır).

TÜRK BAYRAĞININ ŞEREFİ : — Türk Milletinin rengi, Türk Bayrağı'nın şerefi Mustafa Kemal 18 Mart 1923 günü Tarsus Çağlayanında. (Yusuf Ayhan'ın arşivinden alınmıştır).

umduğu cevabı vermişti :

“— Eski idare dediğin hangisi Paşa? Padişahlık mı? Biz onu çoktan gömüdü. Millet senin yolunda artık. Nereye dersen, oraya kadar. Sen milleti kötü yola götürmezsin. Sana inandık. Seninle olduk. Karanlık bitti gayri Gazi Paşa!”

Ne muhteşem cevabı bu. O günlerin Adanası sanki tarih olmuş, yolunu seçmiş, hükmünü veriyordu.

Adanalı bütün Kemalist gençler toplantıdaydı. Kadıköylü Ramazan Ağa'nın sözlerini bir alkış çığı izlemiş, salon uzun süre bu alkış çığının altında yankılanıyordu.

★

Mustafa Kemal sevinçten uçuyordu. Kendisine eşlik eden Lâtime Hanımefendi, Salih Bozok, Ali Kılıç, Refik Koraltan, İsmail Habib Sevük, komutanlar, eşraf Kadıköylü Ramazan Ağa'ya iltifat ve tebrik yağdırıyorlardı.

23 Martta Çukurova'dan ayrılan Mustafa Kemal, Adana'dan aldığı ilham ve intiba ile, 228 gün sonra Cumhuriyeti ilân etmişti.

★

15 Mart Adanalıların Mustafa Kemal günüdür. Adanalı Mustafa Kemal'in sözlerindeki vecdin konusudur. Adanalılar her 15 Martta Mustafa Kemal'i anarken ne kadar sevinse azdır. Çünkü Adanalı, Mustafa Kemal'in gönül verdiği, vatanseverliğine inandığı varlıktır.

YILDIZLARIN IŞIĞINDA

HİKAYE

Rauf AYBEY

Karanlık gecenin içindeyim. Yıldızların arasında. Beyaz, mavi, sarı yıldızlar. Kümeli, tek tek. Çiçek gibi. Ürperten ama, korkutan kimi kez. Yabancı güzel gecenin içinde. Öyle yakınım ki onlara, konuşuyorum da. Derdimi, sevgimi, her şeyimi anlatabiliyorum. Yıldızlar teselli eder, kimselere söylemez sırrımı. Kimselere söylemez. Kaç geceler perde arkasından, açık camdan seslendim onlara. Kaç geceler yıldızlı göklerden teselli bekledi ıslak gözlerim...

Ay, düşmandır yıldızların. Hükmeder geceleri göklere. Yıldızlar kaçır ondan. Söner o gelince. Ay tesellimi keser ortadan. Sevmez değilim onu da ama, yıldızlar gibi olamaz ki...

Bahçedeyim şimdi. Ev geride, ağaçların arkasında. Evin ışıkları buraya gelmez ağaçlardan. Hiç bir ışık yok yıldızlardan başka. Rahatım öylesine, sevinçliyim. Bir kahkaha duyuluyor kimi kez. Bir kadın kahkahası. Sönüyor ağaçların arasında. Bir kadın kahkahası sessizliği bölen. Komşulardan birinin gelini güler böyle gecelere doğru.

UMURUMDA DEĞİL

*Benden uzakta olman da
Aksiliğin de, hırçnluğun da*

Umurumda değil.

*Her şeyin en güzeli
Seni sevmek*

*Ve
En güzeli yaşantıların
Düşünebilmek seni
Gerisi*

Umurumda değil.

*Seni düşünmek herşeyin en tatlısı
Var olmamın, yaşamamın
Zaten amacı bu.
Yoksa Dünyanın
Ne toprağı, ne suyu*

Umurumda değil.

*Seninle güzel bütün düşüncelerim
Her şeyin başı, seninle olmak
Yoksa
İster Cennet, ister Cehennem olsun yerim.
Ne gülmek, ne de ağlamak*

Umurumda değil.

Celâl ARABACIOĞLU

Bir şarkı da geliyor çok uzaklardan. Aralıyor karanlığı ses dalgaları. Ağaçların kuşattığı bir dünya parçasına gelip giriyor. Kahkaha susuyor sonra, şarkı duyulmaz oluyor. Ağaçların kuşattığı dünya parçasında sessizlik var şimdi, yıldızlar var.

★

Yine böyle bir gecenin anısı düşünüyorum birden aklıma. Yıldızlı gecelerden biri. Karanlık. Babam çok sinirliydi o akşam. Küçüktüm, 5 - 6 yaşlarındayım. Önce annemle tartıştılar kırılan büyük vazoyu için. Pek severmiş babam onu. Kırılan vazoyu pek severmiş. Antika bir şey olmalı. Ben kırmıştım onu. Elimde bahçeden aldığım taşlar vardı. Ben kırmıştım. Paramparça olmuştu taşları atınca. Babam gelinceye dek pek te bir şeyim yoktu. O gelince saklandım bir yana. Buldu ama beni. İki tokat indi suratıma. Bahçeye kaçtım, ağaçların altına. Yıldızlar vardı o zaman da. O zamandan severim onları. Dost oluverdik hemen. Ne de çoktular. Sesleri duyuluyordu sanki. Derken bir köpek saldırdı üstüme, ansızın. Komşunun köpeği. Bacağımın kaptı. Çığlık attığımı biliyorum. Herşey sonlanmıştı. Bir şey kaldı sadece : Bir dostluk, yıldızlarla.

Şhrin dışındadır evimiz. Çok oldu babam öleli. Yıllar oldu. Yine aynı evdeyiz. Annem, kızkardeşim, ben ve çocuğum. Karım bıraktı beni, gitti. Aylar önce. Yıldızlara sevgisini anlattığım, düşlerimi dolduran karım... Bıraktı gitte beni...

Annem de, kızkardeşim de yıldızlara tutkumu bilirler. Bahçede çok gecikince, ne de olsa büyük bahçe, merak edip ararlar beni. Çok oldu ben çıkalı. Arayacaklardır, bilirim. Karanlık içinde işte geliyor biri. Yavaş yavaş, adım adım yaklaşıyor bana doğru. Adım adım yaklaşıyor. Kızkardeşim olmalı. Neye sesini çıkarmıyor. “Merak ettik seni” demiyor her zamanki gibi. Hasta mı ki? Ama bu gelen yaklaştıkça kızkardeşime benzemiyor. Başka biri bu. Başka bir kadın, evet başka bir kadın. Onlar değil. Bu çok başka biri onlardan. Düşünemiyorum. Karıma benziyor. Ne kadar benziyor ona. Yaklaşıyor. Ona benziyor. Göğsümde sıcaklığını duyuyorum. Yıldızların ışığında kollarımda karım. Yıldızların ışığında kollarımda...

Atatürk Demişti ki..

Derleyen ve sunan : Mümtaz ARMAZ

Bu sütunda Türk Gençliğine ve Türk Milletine Büyük Ata'nın altın sözlerinden her sayımızda bir demet sunacağız.

Türkiye; bu inanış, bu temel şuur ve düşünceler üzerine kurulmuştur. Türk Milleti, Çağdaş uygarlık düzeyi'ne bu ilkelerin aydınlattığı yollar üzerinde varacak ve yükselcektir.

Bu sözleri sunuşta, ne söylenen tarihi ve ne de dokunduğu konular bakımından bir tasnife tabi tutmadık. Çünkü bunların ferd olarak, Millet olarak hayatımızın her safhasında mutlak bir yeri vardır.

Bugün olduğu gibi uzak bir gelecekte bile, içinde bulunacağımız bunalımların aktüeline girecek olan bu ilkeler, bizi daima mutlu yarımlara götürecektir izlenimler ve ışıklar olacaktır.

Gönül istiyor ki, O'nun bu güzel sözlerini gelecek kuşaklar hafızalarının en mutlu yükü olarak taşınsınlar ve birbirlerine en kutsal emanetler olarak bıraksınlar...

- 1) Amali Milliye, iradei milliye yalnız bir şahsın düşüncesinden değil, bilumum efradı milletin arzularının, emellerinin muhasalasından ibarettir.
- 2) Anadolu zaferi, tarih arasında bir Millet tarafından tamamen benimsenen bir fikrin ne kadar kadir ve ne kadar muhyi bir kuvvet olduğunun en güzel bir misali olarak kalacaktır.
- 3) Siyasi, askeri muzafferiyetler ne kadar büyük olursa olsunlar iktisadi muzafferiyetlerle tetviç edilmezlerse kazanılan zaferler payidar olamaz.
- 4) Samimi dostlar sevdikleri tarafından bir işkenceye mahkûm oldular, o işkence : sevdiklerinin dertlerini dinlemektir.
- 5) Millet işlerinde her ferdin zihni, başı başına faaliyette bulunmak lâzımdır.
- 6) Kendilerine bir Milletin talii tevdi olunan adamlar, Milletin kuvvet ve kudretini yalnız ve ancak, yine Milletin hakiki ve ka-

- 7) Her hangi sınıfta, emniyetle terakki arzu edilirse, aynı meslek ve sanatta bulunan insanların mütesanit bir şekil altına girmesi lâzımdır.
- 8) Felsefi hayatın garip bir tecellisidir ki, her nafi ve yeni şeye karşı mutlaka bir kuvvet çıkar.
- 9) Hakiki zafer, muharebe meydanlarında muvaffak olmak değil, asıl zaferdeki muvaffakiyetlerin menabiini kuvvetlendirmek milleti yükseltmektir.
- 10) Düşmana merhamet; aciz ve zaaftır. Bu, insaniyet göstermek değil, insanlık hassasının zevailini ilân etmektir.
- 11) Nihayetsiz bir hürriyet kabili tasavvur değildir, hakların en büyüğü olan hakiki hayat bile mutlak değildir.
- 12) İnsanlar tabiaten, fıtraten bera-

ber yaşarlar. Fakat beraber yaşayan insanlar, mutlaka idare edilmek ihtiyacındadırlar.

- 13) Bir hey'eti içtimaiyenin müşterek ve umumî hisleri, fikirleri vardır. Hey'eti içtimaiyelerin kıymetleri, mertebeli temeddünleri ve temayülleri ancak bu umumî his ve fikirlerin tecelli ve tebarüzü derecesile anlaşılır.
- 14) Mahdut vesaitle büyük işler görmenin tecrübe olunan yegâne usulü, kuvvetlerimizi dağıtmamak, vesaiti mevcudenin kısmazamını gayelerimizden en mühim olanlar üzerinde teksif etmektir.
- 15) Biz bir şeyi vicdanen iyi yaptığımızı, sözlerimizin iyi olduğuna kani isek, onu olduğu gibi açık, vazih, tereddüt ve iphamdan ari olarak bast etmeliyiz.
- 16) Fenalık, saadet, felâket, bir Milletin tarzi telâkkisine tabidir. Bir Milletin saadet telâkki ettiği şey, diğer bir Millet için felâket olabilir.

haberler Olaylar

VAHI ÖZ

Türk Tiyatrosuna, Türk Sinemasına tam 39 yıl hizmet eden aktör ve rejisör Vahi Öz, henüz 58 yaşına varmadan, 11 şubat günü sabahı saat 5'te kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu. Rahmetli Prostat Kanseri'ni yenmeğe çalıştıysa da başaramadı. O halinde sahneyi, kendi adına Bulvar Tiyatrosu'ndaki "Bekâr Biti" nde "Roza" kadın rolünü, ölü-

münden kısa bir süre önce arkadaşına emanet etti.

"Şetaret Bacı" ve "Horoz Nuri" tipleri ile Vahi Öz, sanatsever halkımızca unutulmuyacaktır.

Nur içinde yatsın!..

BORIS KARLOFF

Boris Karloff "asıl adı ile William Pratt", dünyanın gelmiş - geçmiş en ünlü korkulu filmler aktörü olarak hayata gözlerini yumdu. Yaşamının hemen bütün yıllarını Amerika'da geçirmesine ve ününü Hollywood'da kazanmasına rağmen Amerikan uyulduğuna girmeyi hiç düşünmemiş ve son

yılımı vatani İngiltere'de geçirmiş ve televizyon programlarında korkunun aynı derecesini milyonlarca hayranına duyurarak 81 yaşında gözlerini kapamıştır.

"ALTIN KOZA" Film Festivali

Bu yıl ilk kez, Sinema - Tek Kulübü, mayıs ayı içinde Adana'da "Altın Koza" adında bir film festivali düzenliyecek. Bu nedenle, geçen ay Adana'da bir toplantı yapıldı. Belediye Başkanı Erdoğan Özlü-şen, belediyenin bütün yetenekleriyle bu güzel teşebbüse katılacağını belirtti. Bu festi-

valin komite başkanlığına Bayan Şenel Türker seçildi. Bayan Şenel, Adana'nın milyoner fabrikatörlerinden Ahmet Salmaz'ın kızıdır.

Uğraşılarda emeği geçeceklerle şimdiden başarılar dileriz.

MAY DERGİSİ'nin Yarışması

May Dergisi'nin düzenlediği yarışma sonuçlandı. Ödülleri; romanda Mehmet Şeyda ve Kemal Bilbaşar, hikâyede Bekir Yıldız, Şiirde Özdemir İnce ile Mehmet Karabulut, tiyatrodaki Gündoğdu Gencer paylaşılar. Eleştiride ödül verilecek bir kimse bulunamadı.

Derman

Yüksel YAZICI

Alışmıştı karısının iniltisiyle uyanmaya. Ne biçim hastalığı bu? Gündüzü gecesi yoktu. Kadın, her krizin gelişinde Allaha yalvarıyor, "Al canımı!" diyordu. "Al, da kurtar beni!"

— Hasan!.. diye inledi. Adam kalktı, gözlerini oğuşturarak yanına geldi, elini tuttu.

— Meraklanma, bugün kasabadan ilaç alacam. Eyileşecen, gör bak. Eskisinden de iyi olacan..

Kadın gene inledi.
— Neyle alacan Hasan, Hasanım benim? Para yok, pul yok!.

— Var, Sana ilaç alacak param var.
— Gaz da lazım!

Duvardaki küçük kandile baktı, gitgide körleşiyordu. Toprak sıvalıdı evleri. Bir tek küçük penceresi vardı. Kapkaranlıktı ev. Kandil de olmasa tamam. Hasan :
— Gaz kalsın, dedi. Zaten bayrama kadar yeter.

O yıl mahsul az çıkmıştı. Hem topu topu ne tarlası vardı ki... Orman işi de durmuştu. Oysa, orman işinde kazancı iyi idi. İki ay önce Dursun Ağanın tarlasında çalışmıştı. Ama bir gün çağırıp da emeğini vermemişti ki..

Hasan, pencereden dışarıya bakıyordu, gözlerini ötelere dikmişti.

— Dün Dursun Ağaya gittim. Yeni bir kamyon almış. Kütük işi başlayınca, ormandan kasabaya kütük taşıyacakmış. Çok para varmış bu işde. Öyle dedi. Sonra, küçük oğlu Osman'ı verecekmış.

KİMSESİZ

Herkes bir şeyin peşinde
Ben senin, sen onun
O ötekinin
Ay dünyanın, dünya güneşin
Ardında dönüp duruyoruz
Yalnız mı yalnız
Kimsesiz mi kimsesiz!.

Elini ver bana
Sana dokunmak istiyorum
Elin elimde olsa da
Ne kadar uzaksın biliyorum
Ama gene de seni seviyorum...

Rezan ŞENOCAK

— Dursun Ağa güzel düğün eder..
— Elbette.
— Çok para harcarlar, çok da ondan Hasan.

Hasan yerinden kalktı. Gömleğine uzandı.

— Eee.. Ağa düğünü bu. Kolay mı? Şanlı olur elbette...

Sonra pantolonunu giydi. Birden aklına gelmiş gibi dönüp az ötede kıvrılmış yatan oğluna baktı. Siyah saçları gözlerine kadar uzamıştı.

— Bizim oğlan kocaman herif oldu. Şimdi de bayrama pantol istiyor. Bir de frenk gömleği, kundura... Yeni moda olacakmış pantol. Bopsitil olacakmış, şehirdekiler gibi. Baban geymişti sanki. Biz şal bulamıyoruz geymeye. Benim pantol bin parçadan, görmüyor mu ne? Alırım, alırım amma, Dursun Ağa vermedi ki parayı. Geçen gün kaymakam geldi onlara. Bir karar koç kesip kebab ettiler. Evvelki yıl da gelmişti, gene kebab yaptılar. Bu kaymakam kısmı hep kebab mı yer ne ?

Kapıdan bir ses duyuldu. "Hasan! Hasan Emmi!" Hasan, gömleğinin düğmelerini ilikleye ilikleye kapıya varıp açtı, dışarı baktı.

— Sen misin Ali? Ne istiyon ?

— Kasabaya gidecen mi?

— Gidecem, geliyom..

İçeri döndü. Karısına :

— Ben gidiyom, dedi. Kadın :

— Doktor sorarsa, karnı ağrıyor de. Kopyormuş sanki de.

— Olur olur. Meraklanma sen. En iyi ilacı istiyecem doktordan. İçer içmez iyileşecen. Hadi, eyvallah!..

Kasabanın yolunu tuttular. Dertsiz insan olur mu? Olmaz. Yol uzun olunca konuşmak gerek. Konuşmak, açılmak gerek.

— Banka borcunu daha veremedik. Hasan Emmi. Help geleli in gün oldu. Müfettişler gelip tarlamızı satacaklarmış. Kar daşım da, bilyon, öğretmen okulunda. Bu yıl son sınıf amma, bitirmek çok zor diyor mektubunda. Bir de para istiyor. Bazı kitapları daha alamamış. geri kaldım diyor. Ben de bu gün yarın askerim, Eve kim bakacak, bunların altından kim kalkacak, bilmiyom Hasan Emmi. Ha.. ablam nasıl oldu? Biraz eyice mi?

— Heç eyi değil Ali. Günden güne kötüleniyor. İlaç almaya iniyom kasabaya. Bir de yoksa, tamam...

Yol uzundu. Hem yürüyorlar, hem konuşuyorlardı.

— Askerdeyken bir yüzbaşım vardı. Bir de yüzbaşımın karısı vardı. Bir gün yüzbaşımın karısı hastalanmıştı. Bir telefon. Bir de baktık ki, doktor jipe bindiği gibi gelmiş. Azıcık başları ağrısa hemen doktor...

Uzaktan beyaz badanalı evler görünüyordu. Mevsim güz'dü. Arada bir kasabanın yanından geçen ırmağın sesi geliyordu. Coşkun, bulanık bir su sesi. İnşil yokuşlu, taşlı topraklı bir yol. Hasan, arada bir duruyor, lastiğini çıkarıyor, içindekileri silkeliyordu. Üç aydır tabanı delik lastiğinden gına getirmişti, hani... Parası olsaydı şimdi, bir de cızlavet alırdı ayağına, kurtulurdu...

— Geçenlerde öğretmen bey anlatıyordu. Büyük şehirlerde lüküs oteller varmış. Büyük spartumanlar varmış. En altından bir soba yakıyorlarmış da, bütün odalar hep birden ısınyormuş. Her odaya bir boru geliyormuş sobadan.

Başını salladı, acı acı güldü.

YITİK ŞARKILAR

Bu kaçmı bobin kopardığımız
Bu kaçmı yalnızlığımız
Bütün elleri kıldık
Biz elsiz kaldık.

Ayhan HÜNALP

— Ülen, öyle de soba mı olurmuş? Bu bizim öğretmen bey, bir tuhaf adam. Yok Amerikalılar aya giderlermiş. Yok bilmem, adamın yüreğini bir başkasına takarlarmış. Neler de neler...

Kasabaya girdiler. Sağlı sollu dükkânlar vardı çarşıda. Kocaman kocaman dükkânlar. İnci boncuktan tutun da, akla hayale gelmiyen her şey vardı bu dükkânlarda. Seyrederek geçtiler çarşıya. Ali :

— Kardeşime mektup atacam, dedi. Sonra camiye elbet. Cumaya... Cumadan sonra köye döneriz gayrı. Çok işin var mı senin, Hasan Emmi ?

— Yok! Doktora gidecem, Hadi eyvallah...

Sıra sıra ikişer katlı, bahçeli evlerin arasından geçti. Küçük, kutu gibi birinin bahçe kapısından girdi. Merdivenleri çıktı. Kapıda bir tabela vardı. Beyaz üzerine siyah harflerle doktorun adı yazıyordu.

Zili döndürdü. İki kere çingirak sesi işitildi kapının arkasından. Sonra kapı açıldı. Otuz yaşlarında bir kadın çıktı. Saçları düzgünce taranmıştı. Üstünde yeşil, pullu bir elbise vardı. İçerden bir yerden radyonun sesi geliyordu.

— Hemşire hanım, doktoru göreceim. Bizim köroğlu hasta. Karnı ağrısı çeker, kaç gündür. Derman istiyecem doktor beyden...

— Doktor bey yok! Ankara'ya gitti. Bilmem bir işleri varmış. On gün oldu. Ne zaman gelir, bilmiyorum.

— Kötü. Çok kötü... Ne yapsak acaba ? Karnı ağrısına bir derman verseniz...

— Onun işlerinden anlamam. Benim vereceğim ilaç aksi tesir ederse, doktor ne der bana sonra...

— Peki hemşire hanım. Şans. Sağol!.

Başını önüne eğdi Hasan. Merdivenleri indi, Yıkılmıştı sanki. Beklemiyordu bunu. Bahçe kapısını kaparken, kendi kendine söylendi : "İlaç aksi tesir mi yaparmış? Olacak iş mi bu?"

Camide selâ veriliyordu. Ağlıyası geldi Hasan'ın. Karısı derman bekliyordu. Peki, şimdi ne diyecekti ona? Çok ta çekiyordu zavallı. İneyip duruyordu kaç gündür. İlaç alabilseydi, iyileşirdi mutlak. İyileşirdi de, bayramda o has fistanını giyerdi. Gelecekte de onu giymişti. "Allah böyle yazmış. Kismet.." dedi. Sonra, "Ona bir kolonya alırım, limon kolonyası. Esans alırım canım! Sevindir fukara.. Bir de el yağı. Aynasını oğlan kırmış, düşürmüş de. Ayna da alırım. Karnı için de bir nişadır, su ile içer, olur biter. Sankim doktor olmasaydı dünyada, ne olacaktı? Biz ilaç yüzü mü gördük?" diye düşündü.

Şimdi rahatlamıştı içi. Memnun memnun gülmüseddi. Sonra camiye girmeye hazırlandı. Mutluuydu. "Allah büyük dert vermesin!" dedi, kapıdan girip karıştı cemaata...

İki Türkiye

Kemal ÖZBAYRI

On iki yıl arayla iki kitap yayımlandı Fransa'da. 1956'da olanını **André Falk** kaleme almış. İkincisi, aziz arkadaşım **Prof. Jean - Paul Roux**'nun kaleminden çıkmış.

André Falk yüz seksen yedi sayfada on beş konuyu işlemiş. Roux dokuzuyla yetinmiş.

1956 Türkiye'sinden şu satırları aktarıyorum. La turquie' de diyor ki Falk : "Birkaç çizgiyle Türkiye mi ? Buyrun. Yazın tozu, sonbaharın çamuru, dört beş ay kar duvarları ardında geçen bıktırıcı bir yaşantı. Kerpiç kulübeler, bozuk yollar. Arada taş ya da tuğla bir yapı. Devlet eliyle yapılmış bir okul. Çokçası babayla oğlu, avlusunda okulun, ya da içerde yanyana bulursunuz. Cumhuriyet yönetiminin su götürmez bir başarısı da eğitim ve öğretim gayretidir.

Türklerin onda sekizi köylerde yaşarlar. Hiç bir yazılı metin kadınların beyleri gibi kahvelerde oturmalarını yasaklamaz. Gine de geleneksel olarak kadınları kahvelerde oturur göremezsiniz. Kocalarının keyif içinde, hiç bir iş yapmadan, oturdukları bu yerlerde kadınların gölgeleri bile görülmez. Bey kahveye, hanım tarlaya. Köylerde iş, çalışma anlayışı böyledir işte."

İkinci Türkiye'de, 1968'in Türkiye'sinde diyor ki Roux : "Ankara'da bir hanım arkadaşım akşam yemeğine davet etmişti. Duldu. Korka korka kapıyı açtım. Eve girdim. Çekinmeğe başladım. Mahalleli ne der acaba ? Evde tanınmış bir hanım romancı da var. Açık kalplilikle soruyorum. Kaç kadın böyle bir erkek arkadaşını ağırlar evinde. Gülümsüyorlar. Olsa olsa beş ya da altı, oluyor cevapları. İsterdim onları tanımak."

Görülüyor ki yazar, kadın erkek ilişkilerinde, seks anlayışının dışında, bir arkadaşlığın bulunamayışını çok yadırgıyor. "Kadının haklarını alması, karşı cinslerin eşitliği daha çok yüksek tabakada görülür. Orta sınıfta da böyle bir eğilim gün geçtikçe artmakta. Köylere doğru akım gelişeceğe benzer. Baş sorumlu bu işte okul bence. Uymıyacıklar analarına bu küçük hanımlar."

Hachette kitabevi birinci Türkiye'yi memleketimize sokmuyor. André Falk buna ne der? Bizi etkilemez bu. Jean - Paul Roux ile André Falk'ın bir akşam yemeğinde Paris Büyüyük Elçiliğimizde buluşturulduklarını yakın arkadaşım Roux'dan öğrendim. Bütün yemek boyunca tartışılmış konu. İki ayrı görüş. Ve bir memleket. Roux Falk ikilisi ayrı tellerden çaldıklarına göre La Turquie, canım Türkiye'm benim tam bir objektivite altında ne zaman yargılanacak ?

İçte ve dışta Türkiye üzerine hazırlanan monografiler ayrı ayrı kanılar, yargılar vermekte. Herkesin ayrı bir Türkiye'si kalplerde, gönüllerde dalgalanmakta.

Ben derim ki makbulümsün her halinle. Dağın taşınla. Darı ekmeğinle, yufkanla, pidenle. Çiğ yoğurdunla benimsin, aşınla, bulamacın, bastık sucuğunla. Canım Türkiye'm.

"Nar tanem. Nur tanem." der şair.

"Bir tanem! Bir tanem! Bir tanem! Türkiye'm" derim ben.

Açık yazışma :

Bayan Neriman Örsel; yayınlayabilmemiz için lütfen adresinizi de bildirin.

Bayan Ükü Aktuna; adresinizi bilmediğimizden kitaplarınızı gönderemedik.

DUYURU : Güney Ailesinden İtir Gürdemirel arkadaşımız, mart'ın ilk yarısında Beyoğlu Şehir Galerisindeki şiir sergisine sizleri bekliyor.

ANILARIMIZ

Nasıl da şaşırmış gözleriyle büyük - büyük
Bir bana, bir kendi içine : anılarına bakıyordu.
Anılar kanımız gibidir, içimizde doluşır farketmeyiz,
Bir küçük çizikle ansızın görürüz sıcak ve canlı !
İçimizde doluşır farketmeyiz, biz yaşatır oysa.
Anılar sıcak ve canlıdır bir küçük raslantıyla ansızın!.

Şaşırmış gözleriyle duvarlarda bölük - pörçük
Sisli günler, görünmez gölgeler yakalıyordu.
Anılar silinmez düşlerimizdir, yansıtır tozlu perdelerimiz,
Gülen merhabalarımızda : en taze, en delikanlı !
Yansıtır tozlu perdelerimiz, ellerimizde yoksa.
Anılar en delikanlılarıdır eski duvarlarımızın.

Şaşırmış gözleri resimlerde sanki çocuk - çocuk
Küçük mutluluklara gülüyor, yaramazlıklar yakalıyordu.
Anılar vazgeçilmez çocuklarımızdır, sürer onlarla isimlerimiz.

Kötüyse de, iyiyse de bizizdir : çok değişik, çok yanlı !
Sürer onlarla isimlerimiz ve bizden ne kalırsa.
Anılar çok değişik, çok yanlıdır içinde küçük yaşantımızın!..

Şahin CANDIR

Bize Gelen Kitaplar

"Antalya Şiirleri Antolojisi" adındaki bu kitabı geçen yıl mart sayımızda tanıtmıştık sizlere. Bu kez sayın **Ahmet Kahvecioğlu**, bizim de değindimiz noksanlıkları tamamlayarak daha geniş bir boyutta 168 sayfada 84 imzanın şiirlerini bir araya getirmiş ve bu güzel yapının üçüncü baskısını yayınlamış. 6 liraya satılan Antalya şiirleri Antolojisi'ni "Ahmet Kahvecioğlu, Antalya Ticaret Lisesi öğretmeni" adresinden edinebilirsiniz.

"Duyguların Öte", Doç. Dr. **Müh. İ. İhrami Karayalçın**'ın "İnsan Üstüne Deyişler" ini dile getiriyor. Birbirinden güzel 39 şiiri, **Yücel Çetin**'in desenleri süslemiş. İyi bir kapak düzeni, iyi bir kâğıt ve iyi bir

baskı, 5 lira değerle satılan bu güzel kitabı okurlarımız şairinin adresinden de edinebilirler : Garanti Blokları B-5 Etiler / İstanbul.

"Altın Kelebek" çocuklar için yazılmış bir kitapçık. İçinde şiirler, şarkılar, notalar ve müzik üzerine yazılar var. Bunlardan 10 şarkı, 7 şiir 45 devirlik 5 plâğa alınmış. Küçük boy, ofset baskılı bu cici kitapçık 1 liraya satılıyor.

Münir Ceyhan, kendini müziğe ve çocuklara vermiş, sessizce çalışıyor. Onun bu uğraşısı gerçekten büyük bir başarı. Sizlere O'ndan ve yayınlarından ileride daha çok sözedeceğiz. Şimdilik yazışma adresini verelim : **Münir Ceyhan, P.K. 300 Beyoğlu / İstanbul.**

YARIM ŞARKI

Bir şarkı çalıyordu plakta
İlahlar kadar hüznü
Doymamış aşklar kadar arzu dolu,
Dön bana diyordu,
Duyuyordum...
Neden mavi akisler vurmuş duvarlara,
Neden ateşböcekleri ağlıyor bu gece
Ve neden tüm yoncalar üç yapraklı kalmış ?
Bir yıldız kaydı plağın üzerinden yavaşça,
Düştü, düştü...
Plak mı kırıldı ne,
Bir yıldız parçalandı biryerlerde,
Avuçlarım ateş dolu,
Yanıyor...
Ellerimde parçalar var,
Kırık...
İçimden sonsuz bir boşluk uzandı,
Şarkım yarım kaldı...

İtir GÜRDEMİREL

Bu yıl İlhan İskender armağanını alarak sanat gücünü bir kez daha ortaya koyan değerli tiyatro sanatçısı Nisa Serezli'yi evinde ziyaret ederek dergimiz için bir konuşma rica ettiğimizde yüzünde hiç eksilmeyen tebessümüyle memnuniyetini belirtti. Eskinin gazetecisi, bir haftalık showmen ve yılların güçlü tiyatro sanatçısı Nisa Serezli'ye ilk sorum şu oldu :

— Bize tiyatroya nasıl başladığınızı anlatır mısınız ?

— Tiyatroya gazetecilikte öğrenci iken başladım, niyetim tiyatrocü olmak değildi, iyi bir gazeteci olmak istiyordum fakat tiyatro beni öylesine sardı ki artık ondan ayrılamıyacağımı anhyarak gazeteciliği bıraktım. Oysa, ikisini bir arada yürütmeyi ne kadar isterdim. Fakat bunun imkânsızlığını anlamam için çok kısa bir zaman kâfi geldi.

— İlk piyesinizin adını hatırlıyor musunuz? İlk kez sahneye ne zaman çıktınız ?

— Elbette hatırlıyorum ilk defa sahneye amatör olarak I. T. Birliği tiyatrosunda "On Küçük Yaramaz" oyunuyla çıktım. Bu tiyatroyu bizler kurduk. Yukarıda da dediğim gibi, hiç birimiz tiyatro sanatçısı olmak için girmemiştik. Oysa, o zamanın amatörlerinden Erol Keskin, Atilla Erdem, Metin Serezli bugünün en çok tutulan tiyatro sanatçıları olmuştur. Rahmetli İlhan İskender de bizim gurubumuzdandı.

Söz İlhan İskender'den açılmışken soruyorum :

NISA SEREZLİ ile Bir Konuşma

Konuşan : Özcan KANDEMİR

— Bu yıl en iyi kadın oyuncu olarak İlhan İskender armağanını siz kazandınız, tebrik ederiz. Nasıl bir his duyduğunuzu bize anlatabilir misiniz ?

— Pek çok sevindim.

— Bu sizin için tamamen sürpriz mi oldu, yoksa tahmin ediyordunuz ?

— Tahmin etmiyordum fakat ümid ediyordum.

— Ne tür oyunları oynamayı seviyorsunuz ?

— Her tür oyunu seviyorum fakat seyirci beni daha ziyade komedide seviyor.

— Türk tiyatrosu sizce nereye gidiyor? Daha iyiye gitmesi için ne gibi olanaklar lazımdır? Özel tiyatroların durumu sizce nasıldır ?

— Türk tiyatrosu hiç şüphesiz iyiye gidiyor. Halk, tiyatroyu benimsedi ve zevk alıyor. Fakat tiyatronun daha iyiye gitmesi için, devletin yardımcı olması şarttır. Özel tiyatrolar çok yerinde teşebbüslerdir. Mademki tiyatronun öğretici ve

eğitici bir yanı vardır; öyleyse bunların sayılarını çoğaltmak, iyi eserler verabilmek için devletin el uzatması gereklidir.

— Şimdiye kadar kaç oyun oynadınız? En çok beğendiğiniz rol hangisidir ?

— Tam sayısı aklımda değil, fakat 25 civarında olduğunu söyleyebilirim. Bunların içerisinde de en beğendiğim rol "Şairin Mektuplarında" ki rolümdür.

Biz Nisa Serezli'yle konuşurken karşı koltukta oturan eşi Tolga Aşkınar bizi dinliyor. Hazır onu da bulmuşken birkaç soru da kendisine soruyorum :

— Askerlik ve sahneden uzak kalmak size zor geliyor mu?

— Hem de nasıl, daha 14 ay var önümde, bana öyle uzun geliyor ki, hiç bitmiyeceğim gibi; insanın iş düzenini kurduktan ve evlendikten sonra askerlik yapması çok zor.

Tolga'ya hak vermemek elde değil, evlendiğinin haftasın-

da askere git ve birbirinden cazip tekliflere ise "evet" diyme...

Tekrar Nisa Serezli'ye dönüyorum :

— Ayfer Feray Tiyatrosundan neden ayrıldınız ?

— Yorgunluk nedeniyle. Öylesine yoruluyordum ki, gerçekten dayanamaz hale gelmiştim. Haftada 16 temsil dile kolay...

— Tiyatrodan ayrılmadan önce mi Kenterlerle tanıştınız ?

— Hayır. Tiyatrodan ayrıldığımda hiç bir yerle tanışmış değildim. Show yapmak niyetindeydim bir süre.

— Peki.. Show'u neden bu kadar çabuk bıraktınız? Başlamanızla bitirmeniz bir oldu.

— Evet çok çabuk bıraktım. Zira showun tiyatroya yapmış bir kimse için hiç te cazip olmadığını ilk gecede anladım. Tiyatrodaki ve tiyatroya seyircisindeki saygı ve ciddiyeti (aynı kimseler olmasına rağmen) gördüm üçünden sonra dinleyici-

Aydınlık Günler Üzerine

Kış günlerindeyiz. Nedense hiç sevmem bu mevsimi. Onun sisli, puslu, yağmurlu havaları içimi karartır. Böyle zamanlarda elim bir işe varmaz, hiç bir şey yapmak istemez canım. Boyuna uyumak hülyalara dalmak gelir içimden. Kendimi öyle yalnız, öyle zavallı hissederim. Böyle havalarda bir gariplik çöker her şeyime. Çok sevdiğim kitaplar bile avutmaz beni. Üstelik huyum da değişir, daha alıngan, daha sert olurum. Vayra yoğa kızar, olmadık şeyleri dert edinirim kendime. Rauf Aybey'in bir şiirinde dediği gibi :

Güneş geldi oturdu yanıma

ben de güneşi daima yanı başımda hissetmeli, onunla beraber olmalıyım. Açık havayı, aydınlığı severim. Dünyada hiç bir şeye değişmem gün

ışığını. Başımı kaldırıncaya üstümde masmavi bir gökyüzü bulmalıyım. Güneş karşımda ışıltı ışıltı ışıdamalı, pencereden bal renkli bir aydınlık dolmalı odama. Yollarda, bahçelerde gölgeler kıpırdamalı. Sularda parıldamalı aydınlık. İşte böyle günlerde ben yaşadığımı hissederim.

Necati Cumalı kış ortasında aydınlık günlerin özlemini şu şiirinde ne güzel anlatmıştır :

*Beyaz badanalı odam
Annemin yüzüne, soframıza
Gençlik hülyalarımıza düşen
Güzel aydınlık
Umutsuz kaldıkça seni düşünürüm.*

*Biz fakirdik ama iyi insanlardık
Felâket günlerinde de
Seni yanı başımda gördüm
Güzel aydınlık
Tatlı aydınlık.*

Öyle arıyorum ki aydınlık güneşli günleri. Ah şu sıkıcı havalar bir sona erse. Kış uykusundan uyanan canlılar gibi kendimizde bir hafiflik hissedeceğiz. Kuş gibi uçmak uçmak gelecek içimizden. Sevgilerimizde, düşüncelerimizde ve kararlarımızda daha açık yürekli olacağız. Dünyayı daha zengin, daha renkli göreceğiz gözlerimiz. Rahmetli Tarancı'nun dediği gibi :

*Sen doğmana bak güzel gün
Gözümü alan aydınlık
Dağlar seninle heybetli
Ovalar seninle sonsuz.
.....
Senden her beklediğimiz.*

Evet, hepimiz bekliyoruz güneşli, aydınlık günleri. İnsanı sarhoş eden o tatlı bahar günlerini.

Şükrü Enis REGÜ

Çocuk Resimleri ve GÜNÜMÜZÜN SANATI

Hasan KAVRUK

TOROSLARDA YÖRÜKLER.

HASAN KAVRUK

Yirminci yüzyılın başından beri resim sanatı, alabildiğine hızla yeni yeni esprilere giderken ve araştırmalar içerisinde varlığını yeni yeni ekollerle ispatlarken, bunun ilham kaynaklarını ve nedenlerini araştırmak zorundayız.

Her yapılan eserin, daha önce yapılan eserler arasında bir benzerinin olmaması için gösterilen çabaya, sanatın hangi kolunda olursa olsun çocukların saf ve samimi inisiyatifleriyle verdikleri eserler çok sürprizli çağrışımlar yaptırarak yardımcı olmuşlardır.

Bu kadar değişik sanat akımlarının ortaya çıkmasında, yüzyılımızın her alanda gösterdiği hızlı akışın yanı sıra yapılanla hiç bir zaman yetinmemek ve daima orijinalite aramak, bu hızlı gidişe hızlı buluş ve hızlı ıcraya ile karşılık vermek, yeni yeni düşünce ve fikirlere her alanda olduğu gibi resim olarak da karşılık vermek zorunluğu yanında, bugünün resim ekollerindeki hızlı akışa çocuklar da inisiyatifleriyle ve bilinçsiz olarak âdeta uymaktadırlar.

Yirminci yüzyılın başında Empresiyonistlerin çalışmaları çocukca karşılıp eleştirilme yağmuruna tutulurlarken, bu eserler o zamanki çocukların çalışmalarıyla mukayese ediliyordu ki, o devrin çocuk resimleri, Empresiyonistlerin renk içtenliğine tıpatıp uyuyordu. Nitekim aynı öğretim metodunu izlediğim halde, kendi resim öğretmenliği hayatımın 20 - 25 yıl önceki ürünlerindeki ıcraya tarzı ile aynı yaşta öğrencilerin bugün elde ettikleri eserlerindeki ıcraya tarzlarında çok büyük farklar ve hamleler vardır.

Empresiyonistleri izleyen yıllarda Fauvizm akımının ortaya atılmasında, çocuğun çizgi ve frapan renkleri yanyana ve üst üste serbestçe koymasının, bu akımın oluşumunu akla getirici rolü büyüktür. Bunu izleyerek ortaya çıkan hangi sanat akımı vardır ki, o zaman yapılan çocuk resimlerinde ve çocuğun inisiyatifinde onların karşılığı görülmüyor... Bir rüya konusunu çocuğa izah ettiğimizde başarımız, onun yine kendi dünyası içindeki samimi sürrealizmini yaratmasına sebep olmaktadır.

Soyut resim Kandinsky'e göre bir başlangıç noktasından alınır ve düşünülürse, ilk kez çocukların serbest renk atımlarıyla hatırlanıp başlayabilir.

Anadolu'nun herhangi bir köşesinde malzeme alamıyacak kadar fakir, ya da parası olsa bile öğretmenin söylediği malzemeyi bulamıyacak ve kullanamıyacak duruma düşen çocuklar, bunu bilen ve çocuğun iç dünyasını iyi tanıyan dirayetli ve pedagojik resim öğretmenleri sayesinde parasız edinilen çöp, saman, buğday, mercimek, mısır, çeşitli ağaç kabuk ve yaprakları, tel, teneke, çivi, çamur, ağaç zamkı, renkli çakıl taşları, çeşitli deniz kabukları ve buna benzer her türlü obje bulguları gibi çeşitli şeylerin orijinal düzen araştırmalarıyla bugün Pop Art'a cevap veren eserler yaratılmaktadır.

Problemi bu açıdan ele alan resim pedagoğları, dünyanın her tarafında çocukların renk ve biçim dünyasından sonuç almak için seferber olmuşlardır. Birkaç yıl öncesine kadar çocukların sanat alanında-

Sonu 15. sayfada

lerde bulmaya imkân yok. Sahnenin parası çok, tiyatrodan bir ayda aldığım parayı showda dört gecede, yani iki saatte alıyordum. Fakat sahneye bir daha çıkmak mı, asla... Benim için kötü bir tecrübe oldu.

— Gerçekleştirmek istediğiniz bir şey var mı ?

Bir an düşündü :

— Ne gibi ?

— Oynamak istediğiniz bir oyun filan ?

— A.. Evet. Yabancı bir tiyatrodan oynamayı çok isterim, özellikle bir Fransız tiyatrosunda.

— Uğura inanır mısınız? Bâtil itikatlarınız var mıdır ?

— Öyle inanırım ki, bazen arkadaşlar bu halime gülerler. Meselâ her oyundan önce tahaya üç defa vurup perdeyi öperim. Bunun yüzünden bir keresinde çok zor durumda kaldım. Tam yeri öpüyordum ki, içeriye girdim zannederek perdeyi açtılar ve ben yere çömelmiş vaziyette kalakaldım. Derhal kalkıp bir şarkı mırıldanarak içeriye girdim.

Nisa Serezli'ye "geçmiş olsun" diyerek izin isteyip kalktık. İyi bir sanatçı olmanın yanı sıra iyi bir konuşkanlığına de tanık olduğumuz sanatçıya, daha uzun yıllar başarısının devamını dileriz.

GÜNEY ESİNTİSİ

Ömer NIDA

Portakal ve limon çiçekleri kokardı geniş avlular. Serinliğiyle doyumsuz olurdu geceler. Ve de uzaklardan, yani yazlık barlardan, sazlardan orkestraların baygın melodileri gelirdi kulagınıza. Derinden gelirdi.. Gençleri düşündürdünüz kadınların çevresinde pervane gibi dönen. Çakırkeş Güney'li gençlik bahçelerde alabildiğine yaşamaya koyulmuştur. Güney havası, kişinin içinde ilk bir kıpırdanıştır. Kaynaşmalar olur yüreğinizde. Ve de biraz çılgınlık sarar sizi. Sinemalar dağılır, paytonlar geçer caddelerden, sokaklardan nal sesleri gelir.

Güzelim Anadolu.. Güzelim geceler. Nargile fukurdatmak Güney'in çay bahçelerinde. Kadınsı havası Akdenizin. Gün doğarken denize girmek Karataş'tan...

Ne o? Sizi üzen birşey mi var? Ne var söyleyiniz? Güney'in, Anadolu'nun ekonomik, sosyal, siyasi çıkmazı mı buruşturuyor yüzünüzü? Yüreğinizin kanaması bundan mı?..

Boş ver, şimdi oluruna bırak bütün bu sorunları. Boş ver, yaşamaya bak.. Çocuklarıyla oturmıyiver çay bahçelerinde. Karataş'a yalnız git ne çıkar? Paytonlara binmeyiver. Barlar, sazlar da sana göre değil. Sinema dediğinde ne ki?

Boş ver kardeşim, boş ver, yaşamaya bak...

MUTLULUK ŞARKISI

Bir sahil düşün,
Yalnız ben ve sen..

Ayaklarımızın altında
Midye kabukları
Ve kıyıyı yalayan
Dalgacıkların sesi.

Bir orman düşün,
Yeşillerin senfonisi
Dalların dilinde titreyiş.

Bir tarla düşün Çukurovada,
Gözalabildiğine yeşil..

— Karlar altında kalmış
nevbahar — gibi

İçine yumuk,
Üstüne bereket çöreklenmiş
Pamuk pamuk...

Bir kıyı düşün,
Yalnız ikimiz..
Önümüzde sonsuz deniz,
Üstümüzde masmavi bir gök
Ve dudaklarımızda şarkımız
Mutluluk şarkısı...

İbrahim Akdoğan

KIRMIZI GÜLLER

Fikret AKARCALI

Silvan, Diyarbakır ile Bitlis arasında kısmen yeşil, şirin bir ilçedir.

Çok yıllar önce burada Mahmut isminde bir genç yaşardı. Babasının beklenmedik ölümünden sonra, tahsil için gittiği Bitlis'ten, medrese hayatından, arkadaşlarından ayrılmak zorunda kaldı. Dört öküzlü çiftiyle tarlasını kendi sürer, ovayı ve ovayı çeviren dağları seyrederek, işiyle gücüyle uğraşır.

Rahmetli babası, zengin degildi. Kendi yağıyla kavrulan bir adamdı. Aşağı yukarı aynı hayati, şimdi Mahmut da yaşardı.

Biraz yağlıca annesi ve küçük kızkardeşi, işinden artan zamanında vaktini birlikte geçirdiği insanlardı. Kahveye çıkmaz, erken saatlerde uyanır, namazını kılar ve zamanında tarlaya, çalışmaya giderdi.

Bir sabah, öküzleri önüne katmış, işine giderken, komşularında bir sesler duydu. Meraklanmıştı. Kapıyı çaldı. Bir genç kız telâşla açtı. "Hayırdır İnşallah bir şey mi var bu saatte?" diye sordu. Aldığı cevaptan memnun oldu. Demin duyduğu ses, evin gelininin doğum sancısı ile ilgiliydi. Yoluna devam etti. Biraz sonra bir yavrunun daha gözlerini

Adana Kız Ens. Öğrencileri, Sergilerinde.

Güney'de Sanat Olayları

4 ve 12 şubat günleri, Adana Belediyesi sergi salonunda 13 bayan öğrencimiz, öğretmenleri Semahat Eras yönetiminde "Turistik Resim Sergisi" açtılar. Adana Kız Sanat Enstitüsünün bu 13 cici kızının dört aylık çalışma ürünleri, güneyin sanatseverlerince ilgiyle izlendiler. Serginin amacı, sanatta resim dalını çevreye benimsetmek, turisti ilgilendirmek ve turizme hizmet etmektir.

Sergide üç boyutlu resimleri, yağlıboya tabloları ve vazo üzeri çalışmalarını Neslihan Göçener; yağlıboya, deri dağlama ve mozaik işleriyle Sevim Sağol, Fulya Ünal, Müzehher Yenişen başarılıydılar.

Milli Eğitim Müdürlüğünden de takdirname alan Kız Enstitüsünün resim bölümü öğrencilerini kutlar, bundan sonraki uğraşlarında da başarılar dileriz.

★

Adana sanatseverlerinin tiyatro ihtiyacını şimdilik genç bir oyuncu topluluğu, "Dost Oyuncular" gidermeye çalışıyorlar. Topluluk ilk olarak "Genç Oyuncular" in yazdığı "Vatandaş Oyunu" adlı eseri sahneye koyacaklar. Sonra da Cahit Atay'ın "Ana Hanım Kız Hanım" adlı eserini oynayacaklar.

"Dost Oyuncular" a uğraşlarında başarılar diler, Adana'yı tiyatrosuz bırakmadıkları için teşekkür ederiz.

Ali ÖZCAN

TOYDA KINA

Bizim üde gelin kınaya çıkar
Yüzünde al duvak gözler sürmeli
Horyatlar maniler türküler yakar
Coşkunluk içinde bir insan seli.

Düğünler kurulur meydanlar dolar
Şölenler verilir dost kişilere
Davullar döğülür zurnalar çalar
Gardaşlar bacular tiringo oynar
Al - beyaz mendiller dönüp şakırdar.

Dizilir damlara kadınlar kızlar
Elleri ağızda zılgıt çalarlar
İnceden inceye vurulur sazlar
Aklara bürünmüş her gelin ağlar.

N. Doğan DOĞANCIOĞLU

dünyaya açacağı aklına geldikçe, bir karanlık âlemden aydınlığa kavuşacak olan yavrunun sonunda yine bir karanlık âleme döneceğini düşündü. Bekâr olduğu için şimdiye kadar evlât sevgisinin ne olduğunu bilmiyordu. Hayatında bir boşluk hissetti. Kasabaya takriben iki kilometre uzaklıktaki "Karadudun Altı" dediği tarlasında çalışmaya başladı. Evlenmeyi aklına koymuştu.

Eve döndüğünde, annesine fikrini açıkladı. Nursinlilerin Abdurrahman Ağanın evinde bu sabah bir kız gördüğünü söyledi. Gidip görmesini, beğenirse istemesini rica etti. Annesi, Nursinlilerin Abdurrahman Ağagili çok iyi tanıyordu. Oğlunun tarif ettiği şekilde bir gelinlik kızı yoktu bu ailenin. Belki de bir başka köyden gelmiş bir misafirdi.

O gece, yatısı namazından sonra, annesi sabahın ilk saatlerine kadar, seccadeden ayrılmadı. Ve Cenabıhakka, oğlunun mürüvvetini ihsan buyurması için dua etti.

Kız görmek ve hem de gözünüz aydın demek için, yaşlı kadın, Nursinli Abdurrahman Ağanın evine gitti. Semtin kadınları bir odada toplanmış, yeni doğan erkek çocuğunun uzun ömürlü, hayırlı bir evlât olmasını temenni ediyorlar, dereden tepeden konuşuyorlardı. Mahmudun gördüğü kız da, boşalan fincanlara çay koyuyor ve dağıtıyordu. Bir ara, Mahmudun annesi kızla göz göze geldi. Güzeldi. Nursinli Abdurrahman Ağanın hemşiresinin kızı olduğunu öğrendi. Bir ay sonra, Allahın emriyle bu kız oğluna istedi. Aldığı sonuçtan müteessir oldu. Durumu oğluna anlattı. Zira, Bulanık İlçesinin Eretepe Bucağına bağlı Meleküt köyünde Rama-

zanın oğluna vereceklermiş.

Mahmut, her sabah güneş doğmadan işine giderken, kızı pencerede görüyor, sıtma nöbeti ile sarsıldığını hissediyor, alnında biriken terleri elinin tersiyle siliyordu.

Bir sabah, namazı tarlada kılmayı düşünerek, çok erken saatte evden ayrılmıştı. Yine, o evin önünden geçiyordu. Hayret etti. Kız yine penceredeydi. Bir an durakladı. Bir taş parçası olmuştu sanki. Kıpırdamıyordu. Bir iki dakika sonra kendine geldi. Pencereye yaklaştı. Bir şeyler söyledi. Ne söylediğinin farkında değildi. Kız da bir şeyler söyledi. Bu hal bir ay kadar devam etti.

Bir gece yarısı buluşup, her ikisi de Silvan'ı terkettiler. Kaçıyorlardı. Bitlis'e doğru yürümeğe başladılar. Görünmek için yoldan değil, tarlalardan, derelerden tepelerden geçtiler. Yine bir gece yarısı, Veysel Garani'nin türbesine geldiler. El açıp birlikte dua ettiler. Bir köye rastladıklarında, Mahmut yalnız iniyor, yiyecek birşeyler temin ediyor ve hep geceleri yürüyorlardı. Gündüzleri ağaçların altında, gözden uzak istirahat etmeye çalışıyorlardı. Bitlis'i gece geçtiler. Tatvan'a uğramadılar. Nemrut Dağının eteklerinden ilerlediler. Van gölü sakındı. Bir mezarlığa rastladılar. Mahmut, bir mezar taşını okudu : "Her gün mutfağında bir deve yükü tuz sarfolurdu. Şimdi bir fatihanza muhtacım." Mezarlıktan ayrıldılar. Ahlat'tan ve Adilcevaz'ın kuzeyinden bahçeler arasından yürüdüler.

Bu çetin kaçış, Suphandağı'na kadar devam etti. Ağrı'ya gidip yerleşeceklerdi.

Süphandağı, karlı tepeleri ve yemyeşil halıyla, Van Gölü'nün her sahilinden seyredilen bir

Makbule Necdet

YAĞMUR

Istanbul'a yağmur yağıyor
Bu gece
Solmuş ışıklar
Islak kaldırımlar
Ve üzerimdeki
Bir avuç kurşunü gök
Bir yalnızlık üşümesi
düşürüyor içime

Yaşanmamışa dönmüş özelemler
Gönlümün gizli köşelerinde
Kalmış arzular gibi
İçimdeki hüzlüdeşerek
Sinsi, sinsi yağıyor
Yağmur bu gece.

Esat POLAT

güzellik ve heybet abidesiydi sanki. Bu dağın, Van Gölü'nün etrafında bulunan sıra dağlarının arasında apayrı bir görünüşü vardı.

Suphandağı'nın hayli yüksek bir yerine tırmanan Mahmut ile Dürdâne, bir su başında bir süre dinlenmeye karar verdiler. Serindi Suphandağı. Üşütüyordu insanı. Yorgunluğun tesiriyle uyuyakalmıştı Mahmut. Dürdâne'nin feryadıyla uyandı biraz sonra. Bir Buzağıyı boynuzuna takıp öldürmeğe çalışan bir yaban öküzünün vahşetini görmüş ve çok korkmuştu. Mahmut bıçağına sarıldı. Buzağıyı kurtarmak için yabanöküzüne doğru koştu. Öküz, Buzağıyı bıraktı. Mahmut'a saldırdı. Mahmut kendini korumak isterken, yaban öküzünün kuvvetli bir vuruşuyla bulunduğu yerden boşluğa yuvarlandı. İki yüz metre kadar boşlukta uçuktan sonra, büyük ve kurumuş bir ağacın kalın ve sivri dallarının üstüne düştü. Orda asılı kaldı. Dalların ucu, karnına girmişti. Kan akıyor ve dışarıya fırlayan barsaklarının bir kısmını toplamağa çalışıyordu. Bu korkunç olayı seyreden Dürdâne şaşkına dönmüştü. Ağaçta asılı duran Mahmut : "Dön Silvan'a, Belki, affederler seni. Melekkut köyünde Ramazan'ın oğluyla evlen. Kendini kurtar."

dedi. Dürdâne bu sözler üzerine : "Sana geliyorum..." diye haykırdı. Kendini Mahmut'a doğru attı.

Aylardan sonra, Suphandağı'nda gezenler, büyük ve kuru bir ağaçta parçalanmış elbiseler arasında iki iskelete rastladılar. Hemen oracıkta birbirine bitişik iki mezar hazırladılar. İskeletin birinin üzerindeki parçalanmış elbisenin cebinden çıkan nüfus cüzdanları, ikisinin de kimliğini ortaya koydu.

Suphandağı'nın bir çok yerleri yemyeşildir ve karlıdır her mevsimde. Süphandağı'nın hiç bir tarafında çiçek olmadığı halde, bu iki mezarın üstü (*) kırmızı güllerle örtülüdür. Bu gül ağaçları yalnız iki sevgilinin mezarında yeşeren ve son uykusundaki sevgililere, Süphandağı'nın ebediyet çeleni olsa gerek...

(*) Bazı hoyrat eller, bu güllerin kökünden kopardığı halde, ertelediği mevsim yine kırmızı gül ağaçları onların üzerinde yeşertiyor.

Agâh Önen arkadaşımız, Irak'ta Bağdat Büyükelçiliğimize bağlı "Türk Kültür Merkezi" ne öğretmen olarak atanmış ve 27 şubatta Toros Ekspresi ile hareket etmiştir. Arkadaşımıza yeni görevinde başarılar dileriz.

Geçen ay izlediğimiz SERGİLER

Atıl ÖZBİLEN

Maçka İlkokulu öğrencileri, yıl sonunu beklemeden ilk sergilerinin Harbiye'deki Yapı - Endüstri Merkezi'nde açtılar. Yıl sonuna dek iki sergileri daha olacakmış. Öyleyse buna "birinci sönestr sergisi" diyebileceğiz.

Birinci sönestr çalışmalarından sergilenebilecek bin'e yakın resim arasından, salonun yetersizliği yüzünden ancak 71'ine yer verilebilmiş. Bu 71 öğrenci, kişiliğini bulmuş birer sanatçı gibi, mükalem çalışmalarının en güzel örneklerini vermişler. Öyle ki, bunlardan her hangi birkaçını alıp duvarlarımızı süsleyebiliriz kanısını verdi bize.

Camlı ve çerçeveli bir düzen içinde sunulan eserlerin altında, öğrencilerin adları, yaşları ve sınıfları yazılı. Çocuklarımızı şıartmak kaygusu içinde de olsa, Tanju Sökmen, Selim Pamuk, Orhan Ülgen, Nur Sabuncuoğlu, Salim Bozoklu, sedat İpeki, Erdoğan Eroğlu ve Osman Girgin'i; izin verirseniz günümüzün ressam-

ları arasında sayabileceğiz. Sonra; Emine Cansever, Peri Deniz Even, Nur Sakarya, Sedat Aka, Perihan Mağden, Kadri Gürsel, Filiz Bil, Kayahan Berkay, Gürkan Andınç, Ömer Karacan, Aslı Selçuk, Fusun Güngör, Tomris Atabay, Tamer Gürsoy, Kıymet Eren, Senar Bayrak, Feride Bigat, Debora Rozental, Esra Zorlu, Murat Akbey, Nilgün Palabıyık, Niso Albukrer, Gazi Gazioglu ve Selim Pamuk'u ilerisi için çok umutlu bulduk. Ya ötekiler, sergiye boşuna katılmamışlar şüphesiz. Hepsini de candan kutlarız.

Ötedenberi Maçka İlkokulunun çabaları bizi çok etkilediğinden, ilgililerden söz aldık ve ertesi gün okula kadar gittik. Üçüncü sınıfın resim dersine girdik. Sanat çevresinin yakından tanıdığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Üyesi ve Güney Ailesinden ünlü ressam Hasan Kavruk, bir orkestra şefi gibi çocuklarının başındaydı. 64 kü-

Sonu 16. sayfada

UTRILLO'YA VASIYET

Utrillo! lütfen karşıma gelip otur
Resmini yap ellerimin...
Sınırlanmış yeminlere uyarak
Şu nişan yüzüğümü aynı parmağıma tak...

Utrillo gösterme kemiklerimin iriliğini
Hatırlamak istemiyorum zamanın nasıl geçtiğini
İzmaritlerin acı sarısını, çoğalan kirini
Lütfen izleme Utrillo !
Belli etme bedbinliğimi.

Utrillo !
Sana çok inanıyorum bak
Yine avuçlarımda aynı çizgiler kalsın.
Yaşamak istiyorum çoğalan kederimi,

Utrillo !
Sonra bu ellerin resmini
Bunca yaşantılarda, sadık kalan sevgimi
Belirtip imzama at...

Beni ona anlatan bu ellerin resmini
Hemen gömüldüğüm gün
Taahhütlü olarak, en yakın postaya at...

Ali TEOMAN

Harp Hatıralarım

Şahap Azmi ÖÇALIR

Bir sabah evlerinden sokağa çıkanlar, şehirden olağanüstü bir askerî hazırlığın yapılmakta olduğunu gördüler. İngiliz süvari devriye kolları, mekik dokuyorlar gibi, şehrin her tarafında dolaşıyorlardı. Fransız piyade askerleri, polisler, jandarmalar; resmi daireleri ve anacade başlarını sıkı kontrol altına almışlardı. Ne olacağına kimse bilmediği yoktu.

Birkaç saat sonra, yapılan askerî hazırlığın ve tertibatın sebebi anlaşıldı. Hüviyetleri işgal makamları tarafından tesbit edilmiş olan Mustafa Kemal Paşa taraftarı Türk milliyetçilerinden on iki zat, teker teker evlerinden alınarak ayrı vasıtalarla gar'da hazırlanmış bulunan hareket halindeki katarata bindiriliyorlardı. Bunların arasında memleketin eşrafından ve Ramazanoğullarından Kemal Bey, Eczacı Basri Bey, Vilâyet Hukuk Müşaviri Cemal Bey, Bidayet Mahkemesi Reisi Mahmut Nedim Bey, belâgatile şöhret bilmediğim Hoca ve isimlerini bilmediğim diğer vatanseverler vardı.

Toplananlar hususî trenle önce Mersin'e ve oradan da bir Fransız harp gemisi bindirilerek meçhul bir semte götürüldüler. Bu elim haber süratle şehre yayıldı, Halk kan ağlıyordu. Her tarafta bir matem havası vardı. Sürülenlerin al-

leleri telâş içinde ilgili makamlara başvuru ile reislerinin akıbetleri hakkında sorular soruyorlardı. Bu sorular hep cevapsız kalıyordu. Bu arada, Osmanlı Hükümetinin Adana'daki temsilcisi kukuk valisi de durmadan habersiz görünüyorlardı.

Her gece, Ermeniler tarafından bir sokakta, bir evde kanlı bir facia itiyat halinde arşıtı. Bu yüzden, alışkın olmaları için her evine çekiliyor ve akıbetini bekleyen ecel namzetleri gibi yataklarına giriyorlardı ve geçmeden de uyuyorlardı.

Her sabah evinden çıkarak işleri başına gidenler birbirlerine soruyorlardı: "Bu gece bir hadise var mıydı?" veya "Yahu, bu akşam Çarçaput mahallesi istikametinden silâh sesleri geldi, acaba bir şeyler duyduunuz mu?" Bu gibi konuşmalar itiyat halini almıştı.

İşgal idaresinin, "asiler, çeteciler" diye vasıflandırdığı Mustafa Kemal Paşa'nın, vatanı kurtarmak azmîle giriştiği hareketten o kadar korkuyorlardı ki.. Güneş battığında karanlık basar basmaz şehre girip çıkmalar sureti katiyede yasak edilmişti. Evleri ışıkları karartma emri vardı. Cami minarelerine adamlar çıkarılıyor ve ışık sızdırılıyordu. Sürülenler tarafından cezalandırılıyor.

BİR BAŞKA AYRILIK

Beni böylesine sinama Tanrım,
Ayrılığın harcı değil
Görünmez ağırlara bağlama beni.

Benim ayrılığım doğanda senden
Bırak yine senden kalsın
Ta sonuna dek..

Her doğan gün ardısıra
Senden gelen tümce şeyden
Beni benden, beni senden
Ayrılacak ayrılığın
Sende kalsın.

Tüm şarkılar avrılığa
Her bir mendil, her damla yaş
Benden yana, benden öte
Değilki tek ayrılığın..

Beni böylesine sinama Tanrım
Çunca elim borcum değil
Ayrılmam al bac'mın
Ayrılığın harcı değil.

Lâle HAN

YAMYAM ŞİİRİ

I

Damgalango heyy mayici sahara
Hoye lanzo ki Matuka safari

Sakin kesme ağacın
Matuka gellir.
O büyük avcıdır
Kelleni alır..

Laparna çiçeği gibi başını,
Kırmızı başını
Bana getirir.
Sakin yanışma dallarımıza
Örümceklerimiz var şehrin

sapsarı.

Tadına bakmadan devirdiğin,
Timsah çorbası
İçine tükürdüğün..

Senin değil gorillerimiz
Panterler, Bambular
Aşola
Laparna
Kobralar,
Senin değil !

İşte yağmur kapladı Buana
Yüce yaprak kaplıyor.. Mosmor (*)
Matuka gellir.

Bu gece yüreğimi yiyeceğiz,
Beyaz adam
Senin kanınla sevişeceğiz
Simsiyah..

Mehmet A. TUNCAV

(*) Gecenin gelişi.

İşgal makamlarının, fevkalade askerî tedbirlerle memleketimizin on iki güzide evladını meçhul semte götürmeleri ve hayatları hakkında bilgi veremektense imtina eylemeleri, umumi efkârı heyecana sevkemiş bulunuyordu.

On iki münevverimiz hakkında her gün türlü türlü tahminler yürütülüyordu. Aradan iki ay kadar bir zaman geçmişti. Bir gün yazıhanemize, Suriyeli bir zatın gelerek beni aradığını haber verdiler. Karşılaştığımız zatı tanımıyordum. Gizli konuşmak istediğini söylemesi üzerine doğruca evimize gittik. Kendisinin Suriyeli bir Arap, mesleğinin kayıkçı olduğunu ve ailesile Beyrut civarında (Arvat) adasında oturduklarını söyledikten sonra, Fransızların Adana'dan sürgün ettikleri bu zevatin adadaki hapsediklerini ve akrabamız olan Eczacı Basri Beyden mektup getirdiğini ekleyerek mektubu uzattı.

Heyecandan enişme ile zarfı açtığında nişime Basri Beyin yazısını tanıdım ve hemen okumağa başladım. Hülâsasma nazaran :

Adana'da evlerinden alındıktan sonra, hususî bir tren-

le Mersin'e götürülmüşler. Kapalı bir askerî kamyonla, önceden almış oldukları tertibatla her türlü yaratıktan tecrit edilen iskeleye, oradan da hiç kimse ile temas ettirilmeden bir deniz motoruyla harp gemilerinden birine götürülmüşler.

Gemiye çıkarıldıktan sonra doğruca geminin kömürlüğüne indirmişler. Oturacak yer yok. Oradaki askerlerden birine Fransızca sordukları zaman, birisi gemilerle kürekle kömürleri düzeltmiş ve müstehziyane "buyurunuz" (café chantan) demiş.

Sürgüne götürülenlerden ikisi hoca oldukları için abdest alacaklar, su lâzım. O sırada bir Fransız zabiti teftiş için oraya gelmiş. Vilâyet Hukuk Müşaviri Cemal Bey, selis Fransızcasile durumu anlatmış ve su istemiş. Beş dakika sonra bir desti su gelmiş. Hocanın bir abdest almak üzere eline döktüğünde bunun su değil şarap olduğu hayretle görmüşler. İşte, hürriyet banisi Fransızların münevver ve medenî deniz zabitanın hakareti..

Harp gemisi Mersin'den hareket ettikten sonra, sürgünleri güvertede bir yere çık-

Habibler Köyü.

Demir Özgen

Geçen Ay Bize Gelen :

Dergiler

MELTEM, ayda bir çıkıyor. 125 kuruşa satılıyor, 15. sayısı bize ulaşan Meltem'i bayilerde bulamazsınız, P. K. 7 Bakanlıklar / Ankara adresinden edinebilirsiniz.

ILGAZ, aylık fikir ve sanat dergisi. Sekizinci yılında 89. sayısı geldi bize. Daha nice yıllar, dileğimizdir.

100 kuruştur Ilgaz'ın her sayısı. P. K. 268 Ulus / Ankara adresile ilişki kurabilirsiniz.

ANKARA SANAT, iyi bir kâğıda güzel baskılı bir dergi. 3. yılında 34. sayısını aldık. Bayilere boşverip abone sistemi uyguluyor bu dergi. Sayısı 250 kuruş, yıllık aboneliği 30 lira. Adresini de verelim : P. K. 168 Kızılay / Ankara.

HAREKET, yayınlarıyla birlikte muntazaman gelir bize. 40 sayfa, 150 kuruş. Hareket'i ve yayınlarını salık veririz okuyucularımıza. Adresleri: P. K. 1240 İstanbul.

TÜRK DİLİ, Türk Dil Kurumu'nun yayın organı. Ayda bir çıkar ama, her sayısı kalınca bir kitap kalınlığında. Ederi de 100 kuruş. 10 liraya yıllık abone olabilirsiniz. Adres : Atatürk Bulvarı N. 221 Kavaklıdere / Ankara.

SON ASIR, Güney'den tanıdığımız şair arkadaşımız Suat

Güngör'ün "Fikir ve Sanat" dergisi. İkinci sayısı da geldi bize. Ederi birinci sayıda 125 kuruş iken 100 kuruşa indirmiş ve sayfayı çoğaltmış. Yazışma adresi : P. K. 7 Antalya.

İŞ ve HUKUK, 36 sayısıyla üçüncü cildini tamamlamış. Avukat Necdet UL arkadaşımızın ayda bir çıkardığı bu dergi, iş hukukunu ve sosyal sigorta sorunlarını, genelgeleri ve içtihadları içine alıyor. Bu konularla ilgililere çekinmeden salık verebiliriz. Sayısı 250 kuruş. Adres : İzmit'te, Ticaret Odası İşhanı Kat 2, No. 11; İstanbul'da, Yeşilsaray İşhanı Kat 3, No. 309 Kadıköy.

İŞİK, Edebiyat Öğretmeni şair arkadaşımız Erhan Tığlı'nın yönetiminde Nazilli Lisesi Koruma Derneği'nin aylık sanat ve kültür dergisidir. 100 kuruş değerle satılmaktadır.

MESULİYET, on beş günlük gençlik, kültür ve sanat dergisi. 1. ve 2. sayıları birarada. 16 sayfa 100 kuruş. Haberleşme için : P. K. 1302 İstanbul.

AŞAMA, Aylık Düşün ve Sanat Dergisi. 150 krş. Genç İstidatlar Kültür Kulübü Yayın Organı. Aksaray - Namık Kemal Cad. 6/501.

ren Eczacı Basri Bey, kendisinin ve bütün arkadaşlarının sıhhatte olduklarını ve bunu bizlere bildirmek için maddi fedakârlıklarla kayıkçı arkadaşları gönderdiklerini ve bu mektupların bizim delâletimizle ailelerine gönderilmesi yazılıyordu. Yazının en son ve mühim noktası, gelen zatın isminin tarafımızdan sorulmaması ve mektup getirme hadisesinin çok gizli tutulması idi. İstenilenler yapıldı ve on ikiler ailesi, aile reislerinin sıhhatte oldukları haberini aldıktan sonra sevinç içinde mektup getiren zata cevaplarını verdiler ve onu ikramlar içinde uğurladılar.

Devam edecek

TÜRK EDEBİYATINDA

Ölümsüz Mizralar

Hazırlayan : E. UĞER

Felekten zerre mikdâr olmadım devrinde rencide
Ger ey mihr-i münevver âh ü zârım varsa sendendir.
Şeyh Galip

Sunayı da deli gönül sunayı
Ben yoluna terk ederim sılayı
Armağan gönderdim telli turnayı
İner gider bir gözleri sürmeli.

Karacaoğlan

İstanbul'un öyledir baharı,
Bir aşk oluverdi âşinâlık.

Yahya Kemal Beyatlı

İçimi doldurmuyor sensiz ay ışıkları,
Ufkundan yükselmeyen güneşler güneş değil!

Ömer Bedrettin Uşaklı

Köyler, ufka dizilmiş tozlanmış birer resim,
Yollar, köyleri saran eskimmiş çerçeveler...

Sabri Esat Siyavuşgil

Gözlerinin içinde bilmediğim bir yere
Günlerce gitsem, gitsem ve dönmesem diyorum.

Yaşar Nabi Nayır

Gün doğar, tarla kuşları uçuşurlar,
Ağır bir aydınlık, bildiğin şafak değil.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Aynada başka güzelsin,
Yatakta başka.

Orhan Veli Kanık

İndirin tüy gibi küfeyi sırtınızdan
Dolsun bir elmada bir mevsim evimize.

Oktay Rifat

Toprakta bir telâş, bir telâş
Karıncalar öteden beri dostum.

Behçet Necatigil

ANTIYOŞ

Eskiden defne dalları altında
Antakya Tanrıcaları salınmış
Prensler, prensesler burada kalırmış.

Asi ırmağında ilkçağın rüzgârı
Efsaneler ülkesini yine efsaneleştiriyor
O kadınlığından gurur duyan güzeller şimdi
Tanrılara adanan kızlar gibi geziniyor...

Ömer Selâhattin DEMİRCİ

Konser Sahnelerinde

★

I. Semahaddin CEM (Viyolonist)

Bir ay içinde İstanbul'da konser sahnelerinden bazı virtüözler birer akanyıldız gibi kayıp geçtiler. Örneğin radyoevinde 18 ocaktaki gece konseri, Atinalı gitar virtüözü DİMİTRİ FAMPAS'ın solo resitaline ayrılmıştı. Gitarist D. Fampas gerek kendisinden, gerekse tanınmış bazı bestecilerden gitar parçaları sundu. Mozart'ın Sihirli Flüt Operası'ndan Mi major Varyasyonlar, Bach'tan çello için Sol major solo Sonat'tan iki parça ve La minör Füg, bunlar arasındaydı. Dünyanın her tarafında turneler yaparak resitaller veren sanatçı Fampas, iyi bir artist, kuvvetli bir virtüozdu. Melina'da doğmuş, yirmi yaşında sistemli bir tarzda musiki öğrenimine başlayıp gitar dersleri almış, 1953'den itibaren adı duyulmağa başlamış, Andre Segovia'nın ilgisini çekerek onunla ve Emilio Pouhol ile çalışmış, Atina Milli Konservatuarına gitar profesörü olmuş ve plaklar da doldurmuştur. Ayrıca, çok sevdiği gitar üzerine, onun tarihçesi ve artistik tekâmülüne dair etüdler de hazırlamıştır.

İstanbul Şehir Orkestrasının konseri, 26 ocak pazar sabahı Şan sinemasında Ferdi Ştazer idaresinde verildi. Bu kez, başkemanı yerini Gülden Turalı tutuyordu. Beyaz Rus ailesinden Avusturya uyuklu büyük Çello virtüözü WLADIMİR ORLOFF, konsere solist sıfatıyla geçen yıl kaldığı yine Haydn'ın Do major Konsertosu ile katılmaktaydı. Bu eseri daha önce Reşid Erzin'den de dinlemiştik. Weber'in Oberon uvertürü, Debussy'nin Küçük Süit'i ve Çaykovski'nin 1812 Uvertürü, orkestra tarafından şöyle böyle çalınan, yani notaları okunan eserler oldu. Refakate de pek parlak denemezdi.

Eserin son Allegro molto kısmı tezahurat sonunda tekrarlandı. Bu zor ve ifadesi girift eseri böyle seviyeli ve olgun çalmak, süratli, kuvvetli, temiz ve tam Haydn üslubunda icra etmek doğrusu her viyoloncelcinin kolayca başaracağı bir maharet değildi. Hele Adagio'su olan F.dur ikinci kısımda sanatçı çok doyurucu, mükemmel ifadeli bir aşamaya ulaşarak zevkle bir Haydn dinletti.

"Baba Haydn"ın 1760 yılında yazdığı tahmin edilen bu konserto, tam iki yüzyıl sonra 1961 yılında bulunmuş; eseri Prag Radyo Orkestrası eşliğinde tanınmış çellist Miloš Sadlo ilk kez çalmıştır. Eserin kuruluşunda, yaylısazlar orkestrasına illaveten iki obua ve iki korno vardır.

Bir gece sonra, 27.1.1969 da, aynı orkestranın onbirinci konseri şef F. Ştazer idaresinde veriliyor, tanınmış keman virtüözlerinden Fransız sanatçısı CHRISTIAN FERRAS, değişik üslupta çaldığı Beethoven Keman Konsertosu ile programa katılıyordu. Geçen yıl şehrimizde Cumhurbaşkanlığı Orkestrası ile Brahms Konsertosunu olgun ve hararetili bir şekilde çalan viyolonist, bu kez modern arşe tekniğiyle ve ters "ku d'arşe" lerle icra ettiği Beet-

hoven Konsertosunda kuvvetli bir sonoriteye yumuşak ve dalgalı yay çekişleriyle, tatlı glisandolarla ulaşmayı mükemmelen bilmişti. Kreisler'in kadanslarını çalan kemancı, son kısım olan Rondo'daki güzel ve uzunca kadansı kısaltmayı da ihmal etmedi. Ferras, coşkun ve candan tezahürat sonunda Bach'ın Sol minör solo keman Partita'sındaki meşhur Füg'ü çaldı. Bu icra süratli, biraz sert ve heyecanlı idi. Fakat mükemmel ve seviyeliydi. Bu konserde Semih Argeşo tekrar başkemanı yerini almıştı. Orkestra, birinci kısımda Mozart'ın Sihirli Flüt uvertürü ile Liszt'in Prelüdlere senfonik şiirini hiç arzu edilmeyen bir ifadesizlik ve düzlük içinde renksiz, kuvvetsiz çaldı.

29 ocak akşamı Ch. Ferras, piyanoda AYŞEGÜL SARICA eşliğinde bir sonat resitali verdi. Baştaki Beethoven İlkbahar Sonatı'nın icrasında, sonoriteye, yeni renklere, arşe tekniğine rağmen tatmin edilemedik ve üslupsuzluk yüzünden hayal kırıklığına uğradık. Hele Scherzo'daki meşhur skalada da pozisyonu kaçırana kemancı, kötü bir falso dizisi meydana getirdi. Bach'ın Mi major Partita'sında ise, bütün tekrarları kaldırarak acele bir çalı ve eserin bünyesine hiç gitmeyen Francescatti ya da Prihoda türündeki glissandolar dinleyicilerin titiz ve müşkülpesent olanlarını hiç tatmin etmemiş olsa gerektir.

C. Franck'ın keman sonatı programda en iyi çalınan, yeniliklere az çok uygun bir eserdir. Brahms Re minör sonatının Adagio'sunu program dışı çalan sanatçı, bu ifadede çok üstündü. Bach'ın Partita'sı yerine bu Sonatın tümünün programda yer almasını tercih ederdik.

İcrada ciddiyet ve bestelere gösterilen vakar ile hürmet bakımından Orloff, Ferras'dan kat kat üstündür. Onun üslubu hiç değişmedi, şımarıklığa uğramadı ve aşırı hisler dışında kaldı. 31 ocak akşamındaki radyo resitalinde buna bir kez daha kanaat getirdik.

Wladimir Orloff, piyanoda HÜLYA SAYDAM refakatinde o gece gerçekten nefis bir konser verdi. Boccherini Adagio ve Allegro, Brahms F.dur Sonat, Francoeur E.dur Sonat, Dimitri Şostakoviç Opus 40 Sonat, programı teşkil ediyordu. Çellistin yüksek ve kudretli arşe tekniği ile başdöndürücü sür'atte çalışı yanında Hulya Saydam da piyanoda çok hisli ve başarılıydı. Şostakoviç'in piyano partisini çalarken de mükemmeldi. Tebrik ederiz. 40 yaşında bulunan Orloff, gerçekten yüksek bir çello arşe tekniğine ve parmak melekesine sahip kuvvetli bir virtüozdur. Dört parçayı da çok güzel çalarak, tamamı dolu stüdyoda dinleyiciler tarafından hayranlıkla karşılandı. Sanatçı, Fauré'nin "Bir Rüya-dan Sonra" parçasını ve Erivanlı besteci Harutunyan'ın D. dur Impromptu'sünü ek olarak sundu. Klasik ve romantik repertuarın ifadesinde tam hakkını veren Orloff, en yeni, zor, çağdaş ve modern parçaların icrasında da aynı derecede ustadır.

Memleketimizin yakından tanıdığı tanınmış Fransız piyanisti SAMSON FRANÇOIS, 9 şubat pazar sabahı ve 10 şubat pazartesi akşamı Şehir Orkestrası eşliğinde iki konser verdi. Orkestra ayrıca Weber Euryanthe uvertürü, Mozart'ın Saraydan Kız Kaçırma uvertürü ile Prokofiev'in D.dur Birinci "Klasik" Senfonisini, Wagner'in Lohengrin Prelüdü ve Mozart'ın Sol minör Senfonisini çaldı. Şef her ikisinde de ROLF AGOP idi.

OY BENİ BENİ

Kirpiğin kaşına değdiği zaman
Bekleme sevdiğim vur beni beni
Şafağı sevdamın söktüğü zaman
Diyardan diyara sür beni beni.

Saçların rüzgârı tel tel biçende
Dudağın dilinden şerbet içende
Gönülünde duygular ateş saçanda
Alevden gömleğe sar beni beni

Ölümü bırakıp özlem getiren
Güllerin yerine diken bitiren
Kalbimde yarayı açan o tiren
Ötünce hatırla yar beni beni

Nadir ŞENER

Bu yıl Grieg'in Piyano Konsertosunu bol bol dinledik. Dinleyici, çok zengin olan piyano repertuarından başka eserler de duymak istiyor. Bu duygudan dinleyiciyi yoksun bırakmamak gerekir. Yerli sanatçılar Şehir Orkestrası konserleri için solo çalmak üzere sırada beklerken, bir yabancı soliste bir eseri iki kez, büyük paralar karşılığında çaldırmanın nedenini bir türlü anlayamadık. Nedir bu derbederlik? Bu tatsız kaptisler? Bu tertip beceriksizliği? Edvard Grieg, R. Schumann, Prokofiev 3 ncü konsertolardan hangilerinin programa alınacağı son saate kadar bilinmiyor, orkestra üyesi bile öğrenemiyor; notalar Ankara'dan gelmiyor, solist Samson François ise Schumann'ı çalmak istemiyor... Bir yılın münasebetsizlik! Doğrusunu isterse-niz, Grieg'in La minör konsertosunu bizde böyle çalacak genç solistler pekâlâ var. Samson François, belki şarabı fazla kaçırmasının etkisiyle; mükemmel, canlı ve parlak bir tona rağmen birçok pasajları falso çaldı, eserin üslubunu da değiştirdi. Bis olarak geldiği Debussy'den "Paspiye" parçasında piyanist çok iyi idi. On beş-yirmi yıl içinde yurdumuza gelen sanatçılardan Grieg Konsertosunu en güzel ve en iyi çalan ancak iki piyanist gösterebiliriz: Walter Gieseking, Alexander Uninsky.

İkinci konserde S. François, bir tek prova sonunda Sergei Prokofieff'in üçüncü Piyano Konsertosunu çaldı. Bir tek prova ile zor ve güç bir konserto ancak bu kadar çikabilirdi. Ashında ,esere ve besteciye hürmet ederek, bu konsertoyu çalmaktan vazgeçmek ve repertuarda az çok hazırlanmış bir başka eseri programa almak gerekirdi. Fakat birçok kaptisler, inatlar, tertip hataları araya girerse işte böyle ancak notası şöylece çalınabilen bir Prokofieff ortaya çıkabilir. Zaten solist de çalarken âdeta rahatsızdı. Piyanissimolar belli olmuyordu, gamlar duyulmuyordu. Bis olarak çaldığı Chopen'in bir Noktürn'ünün icra tarzı da gösterdi ki, sadece ileri bir teknik yeterli değildir. İyi yorum "enterpretasyon" musikinin en yüksek icra ve ifadesi anlamına gelir. Bir solist bir eseri icra ederken, o esere ve bestecisine olan hürmeti derecesinde dinleyici kütlesini de saymak zorundadır. Kütlenin zevki ve anlayışı ihmale ve şımarıklığa hiç gelmez.

Çocuk Resimleri ve GÜNÜMÜZÜN SANATI

9. sayıdan

ki gelişim ve başarıları, öğretmen ve anne babalar tarafından hiç de ciddiye alınmayan bir konuydu. Çocukların bu alandaki çalışmaları temel sanat düşünce ve tekniğiyle bağdaştırılamaz sanılır ve bu sebepten çocukların resim öğretim ve eğitimi, sanattan çok az nasibi olan insanların eline terk edilirdi. Fakat son yıllarda bu alandaki sıkı ve etraflı çalışmaların sonucu olarak bu düşünce tarzı değişmiş ve 3 - 5 yaşlar arasındaki devre, kişinin yaratıcı gelişimindeki en önemli ve faydalı bir devre olarak kabul edilmiştir. Aslında hangi ulusa bağlı olursa olsun, her çocuk inisiyatifiyle çok samimi şeyler yapar ve 13 yaşına kadar renkli (Colorist) olarak zevkli renk atımlarını sürdürürler. Çok kez parlak bir ati vaad eden bu Tanrı vergileri çocuklar bu yaşlardan sonra müşahede ruhunu ve peri masalı anlamını resimlerinde sürdürmezler. Bu masal âleminin sürdürülebilmesi, öğretmenin olayları ve renkleri bir oyun gibi gösterebilmesine ve çizgilerle renklerin düzenine yavaş yavaş ve severek meylettirebilmelerin bağlıdır. Düzensiz ve ölçüsüz hiç bir yaratma eseri (creation) yaşamıyacağına göre, öğretmenin önce kendini akademizmin tuzaklarından kurtardıktan sonra, bu akademik disiplinlerin çocuğu kısırlatıcı yönünü de hesaba katarak teknik ile ilhamı tam zamanında birbirinden ayırabilirdi.

Bugün hayatta olmayan Pierre Bonard Raoul Dufy, Henry Matisse, Georges Rouault gibi dev sanatçılardan tutun da, yaşayan kalbur üstü çağdaş ressamların hemen ekserisi çocuk resimlerinin etkisinde kalarak eser vermişler ve o saf, samimi büyünlük etkisinden kendilerini kurtarmışlardır. Ölümünün eşiğinde çocukla, çocuk ruhu ile ve onların yapıtlarıyla bağdaşabilen Matisse gibi, Bonnard gibi sanatçılar hayallerinde yaşadıkları zengin renk cennetine giden yolu bulmuşlardır. Yalnız şu farkla ki, çocukların bilinçsiz olarak yaşadıkları bu cennete bilinçli olarak girmek mutluluğuna ererek... Sağlam bir temel, ömürlü bir tecrübe ve inkişaf kademelerinden sonra bugünün ressamının en büyük ideali eserleri ve yüreği ile o çocukluk saflığına ve samimiyetine inebilmektir. Bu salim yol için en emin kılavuz, kötü öğretmenler elinde yanlış metodlar ve bilgilerle bozulmamış, bu âlemden bihaber ebeveynlerin gereksiz karışmalarına hedef olmamış çocuklardır. Her çocuk aslında kendini bilinciye kadar saf, temiz, hilesiz ve hurdasız bir ruha sahiptir... Hiç bir hile karışmamış bir süt gibi, hiç bir kalem sürülmemiş bembeyaz bir kâğıt gibi... Ne dökersen yutar ve ne yazarsan tutar. Bu günahsız ve tertemiz sayfaya bilerek ya da bilmiyerek iyi ya da kötü niyetleri biz yazıyoruz. Çocuk her davranışında hürriyetin tadını çıkarıp dururken yaşı gereği en çok bağlanabileceği ve onun topyekün inkişafına yol açan bu çabalarından resmin önüne set çekmek kadar tehlikeli bir hareket düşünülemez. Sanat uğraşları onu ebeveynine, topluma ve hayata daha bağlı, daha neşeli ve sıhhatli bir insan yapacaktır.

Çocuğun ahlâk ve beden eğitimi yanında

bir de sanat eğitimi vardır. Aile ve okul, ötekiler kadar sanat eğitiminde de görevlidir, sorumludur. Müzik, şiir, resim... ve bütün güzel sanat kollarına çocuğun yabancı olacağını, bunlara karşı kayıtsız kalacağını asla düşünemeyiz. Çocuğun güzelliği duygularını elbette çok küçükten eğitmemiz gerekir. Aksi takdirde büyüdükları zaman her türlü hissi ürüne karşı umursamaz, duygusuz insanlar yetiştirmiş oluruz. Bazı yabancı ülkelerde toplumun ve dolayısıyla çocuğun sanat eğitimine hizmet etmek üzere çeşitli çarelere başvurulmaktadır. Örneğin, Amerika'da Modern Sanat Müzesinin Halk Sanat Merkezi çocukların yaratıcı gelişimi için daha iyi ve faydalı metodlar araştırma yolunda öncülük etmiştir. Bu arada üç yaşındaki çocuklar için bile bir kurs açarak, bu sanat gelişimini destekleyen dünyadaki ilk sanat merkezi de Amerikada'dır. 1950 yılında Halk Sanat Merkezi 3 - 6 yaşları arasındaki çocukların, ebeveynleriyle devam edebilecekleri ve birlikte çalışabilecekleri kurslar açmış ve çok geçmeden bu kurs fikri Amerika'nın her tarafında yaygın bir sistem olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Bu kurslara atanan öğretmenlerin sanat yönünden tecrübeli olmaları bilhassa dikkate şayandır.

Çocukların renk konusundaki düşünüş ve davranışları yeni resim sanatı yönünden oldukça ilginç sayılabildiği fikri benimsendikten sonra ebeveynlerin ödevinin ciddiyeti ortaya çıkar. Ebeveynler çocuklarının ilk sanat öğretmenleridir ve ilk sanat eğitimi ile düşüncesi evde başlar. Çocuğun resimle uğraşması için okula gitmesini beklemek doğru değildir. Zamanımızda gün kadar ap-açaktır ki, çocuğun fikir ve sanat eğitimi okuldan çok önce başlar. Okul öncesi çağı diye adlandırdığımız bu devrede çocuğun manevi eğitimini sağlayan araçlardan biri, muhakkak ki resimdir.

Daha okula gitmeyen çocuğu için bir Fransız dostum, aynen şunları söylemişti :

"Çocuğum, güzel şeylere karşı bir ilgi duymaya başladığı zaman, bulunduğu çevreyi güzelleştirmek zorunluğunu duydum. Çocuğun en çok sevdiği oyuncaklar, renkleri frapan ve kontrast olanlardı. Örneğin beyazla kırmızıyı ve beyazla sarıyı, maviyi aynı zamanda bu oyuncaklar üzerindeki motiflerden atı ve oynayan çocukları çok sevmişti.

İç duvarların rengini açık mavi, masa, dolap ve birçok büyük eşyanın yüzlerini beyaza ve ayaklarının bazılarını sarıya, bazılarını da kırmızıya boyadım, onun kullandığı ve daima karşı karşıya bulunduğu eşyaları da at ve çeşitli oyunlar oynayan çocuklarla motiflendirdim. En çok sevdiği renklerden bir resim takımı da edinmiştim. Çok geçmeden çocuğun bin kat daha neşeli olduğuna, iştahının arttığına, beni daha çok sevdiğine tanık oldum."

Daima kendisini oyunda bulduğu çocuğun önüne boya ve fırçaları bir oyun aracı olarak atmasını salık verdiğim bir baba, çok geçmeden bana şunları anlattı :

"Gerçi her tarafı boyadı ve kirletti, fakat ondaki eski yaramazlıktan ve gezegenlikten eser kalmadı. Onun yerini, sürdürdüğü her boya ve karalamadan sonra bir sevinç ve bir dikkat, endişeli bir tecessüs, sonu gelmeyen bir çalışma hırısı ve sonuçtan dolayı tarifsiz bir kivanç havası kapladı."

Çocukları en çok memnun eden resim

KURBAN

Güldüm ölümlü Kurban Bayramı
Beğen beğendiğin koçu, kurban et
Kurbanlık ne varsa can atar sana
İster bin hecin kes, keçi kurban et.

Güldüm yüreğin taş mı, yürek mi
Yolunda yatanı görmüyecek mi
Güneşi örtmeğe bulut gerek mi
Yüzünü telliyen saç kurban et.

Bir ömür bu seveda çölünde, kimse
Seraba koşar mı sonu ölüme
Bir hayal gibi gel, bir gün gülümse
Zulmeden hissi at, suç kurban et.

Güldüm ne kaldı bak kala kala
Mecnunun aşkından beter masala
Ne için inletir durursun hâlâ
Aşk Veli denen hiç kurban et...

Adanah Aşık VELİ

malzemesi boyadır demiştik. Boya ile şursuzca oynamak istegindedirler. Hatta çizdikleri şeyleri bile boyamak için çizerler. Boya onlara çok cazip gelir. Tekâmül kanunu gözönüne alınarak bu ilk boyamalarda çirkinlik ve kabalık normal karşılanmalıdır. Aslında çocuk buluş çağına kadar doğadaki her şeyin önce rengini görür. Çizgi, onu ikinci derecede ilgilendirir. Çizgi ve renkleri mezcetme hassası, buluş çağından sonra başlar. Bu şekil ve renkler gitgede daha doğru ve daha fenni bir özek almakla kalmaz; çocuğun duygularını, iç varlığını, evreni görüş ve anlayış tarzını da dile getirmeğe başlar. İnsanın en samimi gerçek anlamıyla yaratıcı niteliği taşıdığı devre çocukluk devresidir. Her alandaki yaratıcılığın ve kişiliğin en müsbet ve heyecanlı kıvılcıkları bu devrede görülür. Çizgilerin ve renklerin esrarlı karışımını arayan, bilinenden çok bilinmeyen ile uğraşan bu küçük sanatçılar, önce bilinmeyen yetenekler yoluyla yepyeni kişiliklerin keşfine yardım ederler. Onlar, resimdeki birçok buluşların kaynağı olmuşlardır. Büyük sanatçıların, çocuğun bu samimi esprisine inmek suretiyle yepyeni bir kişiliğin ip ucunu yakalamaya uğraşma endişeleri de buradan gelir...

Çocukların anlayışsız öğretmenler elinde bozulmamış, olduğu gibi ve samimi kalmış inisiyatiflerindeki renk ve biçim görüşünü; Anadolu'daki teftiş gezilerim sırasında, köyünden şehre hiç inmemiş ve dünyası sadece o köyden ibaret olan 45 - 50 yaşlarındaki cahil bir köylüye yaptırdığım renkli bir resim de, 6 - 7 yaşındaki aynı köyün bir çocuğunun yaptığı resimle aynı düzeyde olduğunu hayretle müşahade ettim. Bu örnek bizlere, iyi veya kötü her etkinin dışı çevreden gelebildiğini ispatlamaya yetmektedir.

Evet... Çocuklar..., Onlar sanat hayatımızın ilk ışıkları ve öncüleridirler... Kendileri kadar cevval ve yorulmayan çizgileriyle, oyunları kadar hareketli, içleri kadar temiz renkleri ile bizlere herşeyi anlatıyorlar... Yüzleri ve gözleri boya içinde erişilmez bir memnuniyet ve kivançla çıkararak önümüze serdikleri bu renk ve espri dünyasında annelere, babalara ve günümüzün sanatçılarına yeni haberler var... Bekliyorum... ve izlemeye devam edelim...

İzlediğimiz Sergiler

11. sayıdan

gük sanatçı, renkler ülkesini küçücük sınıflarına getirmişlerdi sanki. "Eşeğin altındaki deve kuşu yumurtası" konusunu işliyorlardı. Bu da, 75 - 80 dakikalık bir süre içinde bitmeliydi..

Maçka İlkokulu, İstanbul'un en zengin bir bölgesinde, en zengin çocuklarını sinesine çekmiş bir eğitim yuvası. Şüphesiz akla gelir, buradan yarının ünlü ressamı da, mühendisleri, doktorları ve politikacıları da çıkabilir. Ama öte yandan, Anadolu'nun tüm yeteneklerden yoksun okullarını ve öğrencilerini düşünmeden ve sözkonusu etmeden geçmiyoruz. Yoksulluk içinde başarıya açılan kapılar var, Türkiye'mizde. Bu da, mesleğinin ehli pedagog resim öğretmenlerinin sayesinde oluyor..

Selahattin Taran; bacasız ve penceresiz evlerini Beyoğlu Şehir Galerisinde sergiledi. Sanatçı, az renkle oluşturmuş eserlerini. Sosyal bir sorunu da yok. Öyle diyor ama, yine de, insanları bir yana bütün Anadolu'yu görmek mümkün oluyor, 14 tablosunda da..

Bugünkü Türk resmi" diyecek olduk. "Başboşluk ve kim nereye çekerse oraya yönelen bir gelişigüzel içinde, Çevresine büyük kitleleri toplayıp etkileyecek güçlü yolgöstericilere muhtaç. Yetkili ve güçlü eleştiricilerden yoksun olu-şumuz ayrı bir sorun. Bir de, alıcı güce sahip topluluğun meydana gelmesi lazım. Bu, belirli merkezlerin, bilhassa özel galerilerin doğması ve çoğalmasla mümkün..." dedi ve Ali Demir gibi, "resim sanatını kaldırımlara, halkın ayağına götürmekle bu sorunun çözüm-lenemeyeceğini" belirtmek istedi.

Hindistan'dan iki konuk sanatçı geldi İstanbul'a. Dülâl Mondal ve Râm Mohan yağlıboya resimlerini ve ince kumaşlar üzerine ülkelerine özgü yazma ve emprime havasındaki eserlerini Beyoğlu Şehir Galerisinde sergilediler. Satış değerleri çok düşüktü, kapışılmadı ama, yine de büyük ilgi topladılar.

Hindistan gibi çok uzak bir ülkeden şaşırtıcı örnekler getiren her iki sanatçı, daha önce dünyanın birçok ülkelerinde başarılı sergiler açmışlar, ödülleri kazanmışlar. Hintliler, hiç şüphesiz, sanatlarını dünyaya duyurabiliyorlar ve dünya uluslarının sanatlarıyla yakından ilgileniyorlar. Hindistan Eğitim Bakanlığının her yıl dünya çocukları arasında düzenlediği ve ödüller dağıttığı "yazı, şiir ve resim" yarışmalarının yankıları uzun süre dünya basınında yer alıyor.

Sempatik gençler, Dülâl Mondal ve Râm Mohan, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin "Yüksek Resim Araştırması" çalışmalarına konuk olarak katılacaklar ve hiç şüphesiz güzel İstanbul'umuzun, Türkiye'mizin havasını da ülkelerine götürecekler..

Nuşin Kavukçuoğlu, ikinci şiir sergisini şubatın ilk yarısında Beyoğlu Şehir Galerisi (E) salonunda açtı. Camlı - çerçeveli şiirlerini ressam **Hüsnü Züher'in** desenleri süslemişti. Bu haliyle Bayan Nuşin'in sergisi başarılıydı. Biz isterdik ki, tahta tabaklardaki şiir düzeni aynı oranla gülümseyebilseydi. Tabaklar okunmuyacak yüksek liğe asılmıştı ve geriden bakınca ancak desenleri görülebiliyordu.

Nuşin Kavukçuoğlu, hiç şüphesiz kişiliğini duyurabilen şa-

AYHAN HÜNALP
ÜÇOTUZ PARA
İKİNCİ BASKI
3 LİRA
BİR MARTI ÖTTÜ
2 LİRA
POSTA PULU KARŞILIĞI KİTAP
SERVİSİMİZDEN İSTİYEİLİRSİNİZ

irlerimizden. Şimdi de **Eflâtan'u** çıkarıyor. İlk sayısını beğendik. Daha çok başarıları, bizim de dileğimizdir.

Asbet Ermen, ilk resim sergisini geçen ay, Harbiye'deki **Modern Galerisi**de açtı. Sanatçı, figüratif yağlıboya eserlerini bir renk ve ışık cümbüşü içinde oluşturmuş. Figürde, objektiften daha çok uzaklaştığı nispette, daha çok başarıya ulaşacağı kanısını verdi bize.

Asbet Ermen'e, Bedri Rahmi iki yıl öğretmenlik yapmış. Akademik kültürünü tamamlamamış ama, hiç te boş durmuyor. Okuyor, inceliyor ve çalışıyor. Birkaç sorumuz üzerine "Bugünkü Türk resminde, ilerleme ve hissedilir bir gelişme var. Fakat yeterli değil. Sanatçı yalnız bırakılıyor. Destekleyiciden yoksun. Yetkili kişiler eleştiri yapmıyorlar. Olumlu bir eleştiri yazısına rastlıyamıyoruz gazetelerde ve dergilerde..." dedi.

Africa Llanos'un, aynı gale-ride bir resim sergisi vardı. Yağlı ve suluboya çalışmış. Figüratif ve özellikle portre uğraşlarında başarılı. Ünlü İspanyol ressamı **El Greko'ya** hayran olduğu belli. Eserlerinde bu hava seziliyor.

Bayan Africa, İspanyol imiş. İstanbul'da, pavyonlardan birinde çalışıyormuş. Kendisiyle görüşemedik.

Ömer Uluç; 29 ocak - 14 şubat tarihleri arasında **Galeri F** de yağlıboya bir resim sergisi açtı. Bu sergi üzerine İstanbul'un bir günlük gazetesinde bir konuşma vardı. Sanatçının, "Resim bir anlatım yoludur" sözünü manşet yapmışlardı bu konuşmaya. Ama şu var ki, biz bu sergide "anlatım yolu" nu bir türlü çözemedik. Hiç şüp-

hesiz, ebemkuşağındaki gözalıcı renklerle sanatçı, mutlaka birşeyler anlatmak istiyordu...

Engin İter; bu genç kızımız, geçen ayın ilk yarısında çok başarılı ve gerçekten öğrencü bir sergi açtı **Şehir Galerisi**'nde. Çıkışı Yüksek Teknik Öğretmen Okulu'nun Resim Bölümü'nden, bayan İter'in. "Öğretmenlik yapıyor musunuz?" diye sorduk. Yapmıyormuş. Nişanısı ile reklam işleriyle uğraşıyormuş. Hiç şüphesiz resim, reklamın ön safında "arz-ı endam" eder. Ama Engin İter kızımız bize ara sıra böyle sergiler açıp gözlerimizi - gönüllerimizi doyurursa, memnun olacağız.

Bayan İter, çeşitli örnekler vermiş. Hepsinde de başarılı. Genellikle figürler ağır basıyor. Ama sorduğumuzda, "Kişiliğinizi hangisinde bulmayı düşünüyorsunuz?" dediğimizde, bir an durakladı, "figüratif" demedi nedense.

Bu gençliğin ötesine doğru, daha daha başarılar dileriz, Engin İter'e..

Şadan Berzeyiş ile **Türk Rekreasyon Derneği'nin** sergilerinden önümüzdeki sayımızda söz-edeceğiz.

DİYALE
GÖNÜLTAŞ

**HÜZÜN
ÇIKMAZI**

— Şiirler —

4 Lira

GÜNEY YAYINLARI : 1

MUTLU DÖNENCE

ŞAHİN CANDIR
ŞİRLER

POSTA PULU KARŞILIĞI KİTAP SERVİSİMİZDEN
İSTİYEİLİRSİNİZ. P. K. 1353 İST.

GÜNEY

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Atıl ÖZBİLEN** - İdare yeri : Beyoğlu, İstiklal Cad. No. : 465, Kat 5/78, Akbank Beşiktaş Şb. Hesap No. : 22787 - Abone : Yıllık, 15 lira. Basıldığı yer : HALK Matbaası - İst. Yazışma ve Posta Havalesi : P. K. 1353 - İst. Gönderilen yazı ve resimler geri verilmez, İlan san. 20 TL. Güney adı sözedilmedikçe aktarma yapılamaz. Yayıncıların sorumluluğu yasasına aittir.

Ak akçe
AKBANK'ta artar

Güney : 7